

Han så for sig sin blege krop helt tilbagelænet i det, nøgen, i et skød af varme, salvet af duftende smeltende sæbe, blidt beskyllet. Han så sin krop og lemmerne bølgende overrislet og båret oppe, stræbende let opefter, citrongule. Hans navle, en knop af kød, og så buskens mørke, filtrede krøller flyde, strømmens flydende hår omkring den slappe tusindfader, en blød flydende blomst.

6

Martin Cunningham stak som den første sit silkebehattede hoved ind i den knirkende vogn, trådte derpå behændigt ind og tog plads. Mr. Power¹ steg ind efter ham idet han varsomt bøjede sin høje skikkelse.

– Kom så, Simon.

– Efter Dem, sagde Mr. Bloom.

Mr. Dedalus tog hastigt hatten på og trådte ind idet han sagde:

– Ja, ja.

– Er vi her nu alle? spurgte Martin Cunningham. Kom nu med, Bloom.

Mr. Bloom steg ind og satte sig på den ledige plads. Han trak døren til efter sig og smækkede den til den sluttede tæt. Han stak en arm gennem stroppen og så alvorligt fra det åbne vognvindue ud på gadens nedrullede gardiner. Et var trukket til side: en gammel kvinde kiggede ud. Næsen trykket flad og hvid mod ruden. Takker sin skæbne at hun blev sprunget over. Besynderlig med den interesse de føler for lig. Glade for at se os gå, vi giver dem så meget besvær når vi kommer. En opgave der synes at passe dem. Går stille med det i krogene. Sjosker rundt i sutsko af frygt for at vække ham. Derpå gøre det parat. Klæder det og lægger i kiste. Molly og Mrs. Fleming redte sengen. Træk det mere over til Deres side. Vort ligklæde. Ved aldrig hvem der kommer til at røre én når man er død. Vask og massage. Jeg tror de klipper neglene og håret. Gemmer en smule i en konvolut. Vokser alligevel bagefter. Uren bestilling.

Alle ventede. Intet blev sagt. Læsser formodentlig kransene op. Jeg sidder på noget hårdt. Åh, den sæbe i baglommen. Må hellere tage den op. Vent på en lejlighed.

Alle ventede. Derpå hørtes hjul der drejede rundt forude; derpå nærmere; derpå hestehove. Et stød. Deres vogn begyndte

1. Mr. Power har tidligere figureret i novellen Grace (Nåden) i *Dubliners*.

at bevæge sig, knirkende og svajende. Andre hove og knirkende hjul startede bagved. Gardinerne i gaden passerede forbi foruden nummer ni med dets florumvundne dørhammer, døren på klem. I skridtgang.

De ventede tavse, deres knæ stødtesammen, til de havde drejet og kørte langs med sporvognsskinnerne. Tritonville Road. Hurtigeré. Hjulene raslede da de rullede over den brolagte chaussé og de brøstfældige ruder rystede klirrende i dørrammerne.

– Hvilken vej tager han os? spurgte Mr. Power efter tur begge vinduer.

– Gennem Irishtown, sagde Mr. Cunningham. Ringsend. Brunswick Street.

Mr. Dedalus nikkede og kiggede ud.

– Det er en fin, gammel skik, sagde han. Jeg er glad for at se den ikke er uddød.

Alle iagttog en stund gennem vinduerne kasketter og hatte blive aftaget af forbipasserende. Agtelse. Vognen drejede væk fra sporvognsskinnerne og ind på den jævne vej forbi Watery Lane. Mr. Bloom stirrede ud og så en smidig, ung mand klædt i sørgedragt, en bredskygget hat.

– Det var en ven af Dem, Dedalus, der gik forbi, sagde han.

– Hvem var det?

– Deres søn og arving.

– Hvor er han? sagde Mr. Dedalus og strakte sig frem på skrå.

Vognen der passerede de åbne kloakledninger og højene af opbrækket vejbane foran lejekaserne, krængede om hjørnet, og idet den vendte tilbage til sporvejssporet, rullede den støjende videre på rystende hjul. Mr. Dedalus faldt tilbage i sædet og sagde:

– Var han sammen med den lømmel til Mulligan? Hans *fidus Achates*²!

– Nej, sagde Mr. Bloom. Han var alene.

– Nede hos sin tante Sally, kunne jeg tænke mig, sagde Mr. Dedalus, Gouldingkliken, den fordrukne, lille regnskabsfører

2. *Fidus Achates*: (lat.) Trofaste Achates, Æneas ven og ledsager i Vergils *Æneide* hvor han flere gange er nævnt, herunder i 1. sang, vers 188 ("Achates, hans trofaste ven").

og Crissie, papas lille skidtklump, det kloge barn der kender sin egen fader³.

Mr. Bloom smilede glædesløst til Ringsend Road. Wallace Bros: glasværket. Dodder Bridge.

Richie Goulding og den juridiske mappe. Goulding, Collis og Ward kalder han firmaet. Hans vitser er ved at blive en smule vandede. En festlig fyr var han engang. Valsede rundt i Stamer Street med Ignatius Gallaher⁴ en søndag morgen og med to af kromutters hatte fæstnet til hovedet med nåle. For omkring som en vild hele natten. Begynder at mærkes på ham nu; hans rygmerter, er jeg bange for. Konen stryger ham på ryggen. Tror han kan kurere det med piller. Altsammen er det bare brødkrummer. Cirka seks hundrede procent i fortjeneste.

– Han kommer sammen med en tarvelig flok, knurrede Mr. Dedalus. Denne Mulligan er en forbandet, beskidt ærkebandit efter alt at dømmes. Hans navn stinker over hele Dublin. Men ved Guds og Hans velsignede moders hjælp vil jeg påtage mig at skrive et brev en af dagene til hans moder eller tante, eller hvad hun nu er, som skal åbne hendes øjne så de bliver så store som møllehjul. Jeg skal støve hans agterspejl af⁵, stol på det.

Han overdøvede hjulenes rumlen:

– Jeg vil ikke have at hendes laban til neyø ødelægger min søn. En diskspringers søn. Der sælger bændler i min fatters, Peter Paul M'Swineys forretning. Hun kan tro nej.

Han tav. Mr. Bloom så fra hans vrede moustache til Mr. Powers milde ansigt og derfra til Martin Cunninghams øjne og skægget der dirrede alvorligt. Støjende, egenrådig mand. Helt optaget af sin søn. Men han har ret. Noget at række videre. Hvis

3. det kloge barn der kender sin egen fader: Proverbielt udtryk: It is a wise child that knows his own father, jf. *Odysseen* i Samuel Butlers prosagengivelse: "My mother," answered Telemachos, "tells me I am son to Odysseus, but it is a wise child that knows his own father, jf. Otto Steen Dues oversættelse I, 215 (Telemachos' svar på Mentos' (Athenes) spørgsmål om Telemachos er Odysseus søn): "Mor har fortalt at han er min far. Jeg kan ikke vide/ mere derom. Sin avling har ingen jo selv været med til". Anvendt omvendt i *The Merchant of Venice* (Købmanden i Venedig) II. 2, 80: "It is a wise father that knows his own child".

4. Ignatius Gallaher: Journalisten Ignatius Gallaher, optræder i fortællingen *A Little Cloud* (En lille sky) i *Dubliners* og senere også i kap. 7, s. 200, i afsnittet DEN STORE GALLAHER.

5. Jeg skal støve hans agterspejl af: O.t. "I'll tickle his catastrophe", fra Shakespeare *Henry IV*, 2. del. II, 1, 60 "Away you scullian ... I'll tickle your catastrophe".

lille Rudy havde levet. Se ham vokse op. Høre hans stemme i huset. Gå ved siden af Molly i Etondragt. Min søn. Mig i hans øjne. Mærkelig følelse ville det være. Fra mig. En ren tilfældighed. Må have været den morgen i Raymond Terrace da hun var henne ved vinduet og så de to hunde være i færd med det ved muren med Ophør med det Onde⁶. Og politibetjenten der grinede op. Hun havde den flødefarvede morgenkåbe på med flængen som hun aldrig fik syet. Kom, Poldy, lad os. Du godeste, hvor jeg længes. Sådan begynder livet.

Så blev hun tyk. Måtte aflyse Graystones koncerten. Min søn inden i hende. Jeg kunne have hjulpet ham frem i livet. Det kunne jeg. Gøre ham selvstændig. Også lære tysk.

– Er vi forsinkede? spurgte Mr. Power.

– Ti minutter, sagde Martin Cunningham med et blik på sit ur.

Molly. Milly. Det samme bare fortyndet. En vildkat med sine barnlige eder. Du milde halvfems! Av for seven! Men hun er alligevel en sød pige. Snart en voksen kvinde. Mullingar. Kæreste Papli. Ung student. Ja, ja, også en kvinde. Livet, livet.

Vognen krængede over og rettede sig op, og de fire kroppe svajede.

– Corny kunne godt have givet os en mere bekvem befordring, sagde Mr. Power.

– Han kunne, sagde Mr. Dedalus, hvis han ikke havde den tilbøjelighed der generer ham. Kan De følge mig?

Han kneb det venstre øje i. Martin Cunningham begyndte at børste nogle brødkrummer bort, som lå på sædet under ham.

– Hvad i Himmels navn er dette? sagde han. Krummer?

– Det ser ud til, at en eller anden har holdt skovtur her for nylig, sagde Mr. Power.

Alle lettede sig i sædet og betragtede med ubehag sædernes jordslåede, knapløse læder. Mr. Dedalus rynkede på næsen, så bistert ned og sagde:

– Medmindre jeg tager meget fejl ... Hvad mener du, Martin?

– Det slog også mig, sagde Martin Cunningham.

6. Ophør med det Onde: Første del af motto på et fængsel på South Circular Road: "Cease to do evil – learn to do well".

Mr. Bloom satte sig ned igen. Glad for jeg tog det bad. Føler mine fødder er helt rene. Men jeg ville ønske Mrs. Fleming havde stoppet disse sokker noget bedre.

Mr. Dedalus sukkede resigneret.

– Når alt kommer til alt, sagde han, er det den naturligste ting af verden.

– Dukkede Tom Kernan⁷ op? spurgte Martin Cunningham, idet han blidt snoede spidsen af sit skæg.

– Ja, svarede Mr. Bloom. Han er bagved med Ned Lambert⁸ og Hynes⁹.

– Og Corny Kelleher selv? spurgte Mr. Power.

– På kirkegården, sagde Martin Cunningham.

– Jeg mødte M'Coy i morges, sagde Mr. Bloom. Han sagde han ville prøve på at komme.

Vognen holdt pludselig.

– Hvad er der galt?

– Vi standsede.

– Hvor er vi?

Mr. Bloom stak hovedet ud ad vinduet.

– Grand Canal, sagde han.

Gasværket. De siger det helbreder kighoste. Det var et held Milly aldrig fik det. Stakkels børn! Bøjer dem sammen sorte og blå i kramper. Synd og skam! Sluppet let med sygdomme sammenlignet. Kun mæslinger. Hørfrøte. Skarlagensfeber, influenzaepidemier. Annoncetegning for dødsfald. Forpas ikke denne chance. Hjemmet for Hunde derovre. Stakkels gamle Athos¹⁰! Vær god mod Athos, Leopold, det er mit sidste ønske. Ske din vilje. Vi adlyder dem i graven. En sidste nedkradsning på dødslejet! Det gik ham nær til hjertet, sygnede hen. Skikkelig dyr. Det er gamle mænds hunde i reglen.

En gendråbe spyttede på hans hat. Han trak sig tilbage og så på et øjeblik en byge overbruse de grå fliser med prikker. Enkeltvis. Mærkeligt. Ligesom gennem et sold. Jeg tænkte det nok. Mine støvler knirkede, husker jeg nu.

7. Tom Kernan: Hovedperson i novellen Grace (Nåde) i *Dubliners*.

8. Ned Lambert: Edward ("Ned") Lambert, ansat i kornhandel, Simon Dedalus' ven.

9. Hynes: Joe Hynes, optræder i novellen Ivy Day in the Committee Room (Ivy Day i Udvalgsværelser) i *Dubliners*.

10. Athos: Leopold Blooms afdøde far, Rudolph Bloom (f. Virag), ejede hunden Athos.

– Der er omslag i vejret, sagde han roligt.

– En skam det fine vejr ikke holdt ved, sagde Martin Cunningham.

– Landet trænger til det, sagde Mr. Power. Der er solen ved at komme frem igen.

Mr. Dedalus spejdede gennem sine briller mod den slørede sol og slyngede en tavs forbandelse mod himlen.

– Den er lige så upålidelig som en barnemås, sagde han.

– Vi kører igen.

Vognen drejede atter sine stive hjul, og deres kroppe svajede blidt. Martin Cunningham snoede hurtigere spidsen af sit skæg.

– Tom Kernan var storartet sidste aften, sagde han. Og Paddy Leonard¹¹ som gengav ham lige op i hans åbne ansigt.

– Ih ja, få ham til at rulle sig ud, Martin, sagde Mr. Power ivrigt. Vent til du hører ham, Simon, om Ben Dollards sang når han synger *The Croppy Boy*¹².

– Storartet, sagde Martin Cunningham højtideligt. *Hans udførelse af denne simple vise, Martin, er den mest intense gengivelse, jeg nogensinde har oplevet i hele mit liv.*

– Intense, sagde Mr. Power og lo. Han er helt skør med det udtryk. Og det *retrospektive arrangement*.

– Har I læst Dan Dawsons tale¹³? spurgte Martin Cunningham.

– Ikke endnu, sagde Mr. Dedalus. Hvor står den?

– I avisen nu til morgen.

Mr. Bloom tog avisen frem fra sin inderlomme. Den der bog må jeg huske at bytte for hende.

– Nej, nej, sagde Mr. Dedalus hastigt. Senere, tak.

11. Paddy Leonard: Er bargæst hos Davy Byrne i kap. 8, s. 259. Optræder endvidere i kap. 15, s. 662.

12. *The Croppy Boy*: *The Croppy Boy* er skrevet af William B. McBurney, med pseudonymet Carroll Malone, i 1845. Den fortæller om en episode fra oprøret i 1798: En ung oprører, en *croppy* (en henvisning til oprørernes sædvanlige kortklippede hår), på vej til at slutte sig til oprørshæren opsøger en præst for at skrive. Han fortæller om sit forehavende til den tilhyllede præst der efter skriftemålet afslører sig som en engelsk officer. Officeren pågriber oprøreren for at føre ham til henrettelse. Sangen synges af Ben Dollard i kap. 11, hvor teksten er gengivet på s. 412, note 79.

13. Dan Dawsons tale: Dan Dawson ejede Dublin Bread Company, var medlem af parlamentet i London og tidligere borgmester i Dublin. Talen er kommenteret i kap. 7, s. 185 ff., især i afsnittet "ERIN, DET SØLVBLÅ HAVS GRØNNE JUVEL".

Mr. Blooms blik vandrede ned langs kanten af avisen mens han gennemså dødsannoncerne¹⁴: Callan, Coleman, Dignam, Fawcett, Lowry, Naumann, Peake, hvilken Peake er det? Er det den fyr der var hos Crosbie and Alleyne's? Nej, Sexton, Urbright. Sortsværtede skrifttegn der hurtigt svinder på flosset, skrøbeligt papir. Tak til Skt. Therese af den Lille Blomst¹⁵. Dybt savnet. Til den udsigelige sorg for hans. I en alder af 88 år efter en lang og udmattende sygdom. Sørgefest en måned efter: Quinlan. Med hvis sjæl Søde Jesus måtte have barmhjertighed.

*En måned svandt hen siden Henry gik bort
Til sit hjem i Abrahams skød
Her håber familien at se ham igen
Mens den sørger over hans død.*

Jeg rev vel konvolutten i stykker? Jo. Hvor lagde jeg hendes brev efter jeg læste det i badet? Han klappede sig på vestelommen. Der er det, godt. Siden Henry gik bort. Før min tolmodighed er udtømt.

Kommuneskolen. Meades tømmerplads. Holdepladsen for drosker. Kun to tilbage nu. Står og nikker. Mætte som Strassburgergæs. Før meget ben i hjerneskillen. Den anden traver rundt på tur. For en time siden gik jeg her forbi. Kuskene lettede på hatten.

En sporskifters ryg rettede sig pludselig op mod en stander ud for Mr. Blooms vindue. Kunne man ikke opfinde noget automatisk, så hjulet selv mere praktisk? Jo, men ville den fyr så ikke miste sit job? Jo, men så ville en anden fyr måske få et job med at lave den nye opfindelse?

Antient Concert Rooms. Der er ikke noget på plakaten. En mand i et lyst læderfarvet sæt tøj med et sørgeflor om ærmet. Ikke meget smerte der. Kvartsorg. Måske besvogrede.

De kom forbi den triste Sankt Markuskirke, under jernbanebroen, forbi Queen's Theatre. I tavshed. Plakater: Eugene

14. Kanten af avisen mens han gennemså dødsannoncerne: Dødsannoncerne i *Freeman's Journal* var placeret i kolonnen længst til venstre på forsiden efter annoncer om fødsler og ægteskaber.

15. Skt. Therese af den lille blomst: Skt. Therese af Lisieux (1873-1897) var en fransk nonne der indtrådte i klosteret i Lisieux i Normandiet som 15-årig. Hun var også kendt som "Jesu lille blomst" eller blot "Den lille blomst". Hun blev helgenkåret i 1925 og blev i 1997 erklæret at være den 33. kirkelærer.

Stratton¹⁶, Mrs. Bandmann Palmer¹⁷. Mon jeg kunne gå hen og se Leah i aften? Jeg sagde jeg, Eller *Lily of Killarney*¹⁸? Elster Grimes Opera Company. Mængder af store ændringer. Våde, blanke opslag til næste uge. *Fun on the Bristol*. Martin Cunningham kunne nok skaffe en fribillet til The Gaiety. Må give en genstand eller to. Det er hip som hap.

Han kommer i eftermiddag. Hendes sange.

Plastos. Sir Philip Cramptons mindebuste med springvandet. Hvem var han¹⁹?

– Goddag, sagde Martin Cunningham og løftede hånden op til hilsen.

– Han ser os ikke, sagde Mr. Power. Jo, han gør. Goddag.

– Hvem? spurgte Mr. Dedalus.

– Blazes Boylan, sagde Mr. Power. Der er han, ude at lufte pandelokken.

Netop det øjeblik da jeg tænkte.

Mr. Dedalus bøjede sig frem for at hilse. Fra døren til Café Red Bank glimtede en stråhats hvide skive sin svarhilsen; forbi.

Mr. Bloom betragtede indgående sine negle på venstre hånd og dernæst dem på højre hånd. Neglene, ja. Er der noget som helst mere i ham som de hun ser? Fascination. Værste mand i Dublin. Det holder ham levende. De føler sommetider hvad et menneske er. Instinkt. Men en type af den slags. Mine negle. Jeg kigger netop på dem: velklippede. Og bagefter: alene i tanker. Kroppen bliver en smule svagere. Jeg ville bemærke det; fra hvad jeg husker. Hvad skyldes det? Jeg antager huden ikke kan trække sig hurtigt nok sammen når kødet svækkes. Men figuren er der. Figuren er der endnu. Skuldre. Hofter. Fyldige. Aftenen før ballet da hun klædte sig på. Chemisen hang fast bagtil mellem balderne.

16. Eugene Stratton: *Freeman's Journal* 16. juni 1904 har en annonce for Theatre Royal med optræden af Eugene Stratton "THE WORLD-RENOWNED COMEDIAN". Stratton var en amerikansk sortsminket music hall-optrædende.

17. Mrs. Bandmann-Palmer: Optræder i skuespillet *Leah*, se kap. 5, note 24, på Gaiety Theatre den 16. juni 1904 ifl. annonce i *Freeman's Journal* 16. juni 1904.

18. *Lily of Killarney*: Opera af Julius Benedikt bygget på Dion Boucicaults (1822-1890) teaterstykke *The Colleen Bawn (Landsbypiggen)*. Operaen blev den 16. juni 1904 fremført af Elster Grimes Operaselskab på Queen's Royal Theatre ifl. annonce i *Freeman's Journal* 16. juni 1904.

19. Sir Philip Crampton (1777-1858) Generallæge og medvirkende til oprettelse af zoologisk have i Phoenix Park.

Han foldede hænderne mellem knæene og lod tilfreds et tomt blik glide hen over deres ansigter.

Mr. Power spurgte:

– Hvordan går det med koncertturnéen, Bloom?

– Åh tak, udmærket. Jeg har kun hørt gode forlydender om den. Det er en god idé, forstår De ...

– Tager De selv med?

– Øh nej, sagde Mr. Bloom. Jeg skal faktisk ned til County Clare i et privat ærinde. Forstår De, idéen er at optræde i de vigtigste byer. Hvad man mister i den ene, kan man indhente i den anden.

– Måske rigtigt, sagde Martin Cunningham. Mary Anderson²⁰ er deroppe nu. Har De gode kunstnere?

– Louis Werner²¹ er leder af turnéen, sagde Mr. Bloom. Åh jo, vi får alle toponavnene. J. C. Doyle²² og John MacCormack²³ håber jeg på og, De bedste, faktisk.

– Og *madame*, sagde Mr. Power smilende. Sidst, men ikke mindst.

Mr. Bloom løsede hænderne til en stilfærdig, høflig gestus og foldede dem igen. Smith O'Brien²⁴. En eller anden har lagt en blomsterbuket. Kvinde. Må være hans dødsdag. Bedste lykønskninger for fremtiden. Vognen der svingede forbi Farrells²⁵ statue, forenede lydløst deres vigende knæ.

Øvle: en mørklædt, gammel mand tilbød sine varer fra kantstenen, hans mund åbnede sig: øvle.

– Fire støvlesnørebånd for en penny.

Gad vidst hvorfor han mistede sin bestalling. Havde sit kontor i Hume Street. Samme hus som Mollys navnefælle, Tweedy,

20. Mary Anderson (1859-1940) var en populær amerikansk skuespiller hvis ry bl.a. beroede på en usædvanlig skønhed. *Freeman's Journal* har den 16. juni 1904 på side 4 en annonce for hendes optræden i "Balcony scene from *Romeo and Juliet* etc." sammen med en række sangere samme aften i Ulster Hall, Belfast.

21. Louis Werner: "HERR LOUIS WERNER, assisted by MISS EVA M'ELROY" er anført i annoncen i *Freeman's Journal* 16. juni 1904 som "Conductor and Accompanist" for de optrædende i Ulster Hall samme aften.

22. J. C. Doyle: Se kap. 4, note 24.

23. John MacCormack, rettelig McCormack (1884-1945) var bekendt af Joyce. Han var en af Irlands betydeligste operasangere (tenor) i det 20. århundrede.

24. Smith O'Brien: William Smith O'Brien (1803-64) var fortaler for ophævelse af loven fra 1800 om unionen mellem England og Irland og radikalt anti-britisk. Tilbagekaldelsesbevægelsens hovedfigur var Daniel O'Connell (1775-1847).

25. Farrells statue: Sir Thomas Farrell (1827-1900), irsk billedhugger der udførte statuen af O'Brien.

sagfører for statsadvokaturen i Waterford. Brugt den silkehat lige siden. Et minde om gammel sømmelighed. Også sørgende. Frygtelig tilbagegang, stakkels skrog! Fået lige så mange spark som skåler ved et gravøl. O'Callaghan²⁶ synger på sit sidste vers.

Og *madame*. Tyve minutter over elleve. Oppe. Mrs. Fleming er kommet for at gøre rent. Ordner sit hår mens hun nynner. *Voglio e non vorrei*²⁷. Nej. *Vorrei e non*. Ser på spidserne af sit hår for at se om de er spaltede. *Mi trema un poco il*²⁸. Smuk er hendes stemme i det *tre*: grædende tone. En drossel. En sangdrossel. Der er et ord, sangdrossel, som udtrykker det.

Hans blik gled let hen over Mr. Powers kønne ansigt. Gråner over ørerne. *Madame*: smilede. Jeg smilede igen. Et smil rækker langt. Blot høflighed måske. Flink fyr. Gud ved om det er sandt med den kvinde han holder? Ikke rart for konen. Dog siges det, hvem var det nu der fortalte det, at der ikke er noget kødeligt i det. Man kunne forestille sig at det ville være forbi temmelig hurtigt. Jo, det var Crofton der mødte ham en aften da han skulle hen til hende med et pund tyksteg. Hvad var det nu hun var? Jomfru på Jury's Hotel. Eller var det The Moira?

De passerede under Befrierens vældige, kappeklædte skikkelse²⁹.

Martin Cunningham gav Mr. Power et let puf.

– Af Rubens stamme, sagde han.

En høj, sortskægget skikkelse, bøjet over sin stok, stavrede om hjørnet af Elverys Elefanthus og viste dem en kroget, åben håndflade på ryggen.

– I al sin oprindelige skønhed, sagde Mr. Power.

Mr. Dedalus så efter den stavrende skikkelse og sagde mildt:

– Måtte Djævelen brække hvert led i din ryggrad!

26. O'Callaghan: Kan referere til amerikaneren William Bayle Bernhards (1807-1875) teaterstykke *His Last Legs* (1839) om en irer (en alt for irsk irer og charlatan, "a stage Irishman") som det er gået stærkt tilbage for (Gifford).

27. *Voglio e non vorrei*: Fra Mozarts *Don Giovanni*, duetten mellem Don Giovanni og Zerlina, se kap. 4, note 26.

28. *Mi trema un poco il*: Fra Mozarts *Don Giovanni*, duetten mellem Don Giovanni og Zerlina. Sidstnævnte synger "Mi trema un poco il cuor", dvs. mit hjerte skælver lidt (Ordret: "For mig skælver hjertet lidt").

29. Befrierens vældige, kappeklædte skikkelse: Statue af Daniel O'Connell, se dette kap., note 24, og kap. 2, note 26.

Mr. Power som brød sammen i latter, holdt hånden mellem sit ansigt og vinduet da vognen kørte forbi Grays statue³⁰.

– Vi har alle følt sådan³¹, sagde Martin Cunningham ligefremt.

Hans øjne mødte Mr. Blooms øjne. Han kærtegnede sit skæg og tilføjede:

– Altså, næsten alle.

Mr. Bloom begyndte med pludselig iver at tale til sine ledsageres ansigter.

– Det er en vældig god historie der er i omløb om Reuben J. og sønnen.

– Om bådemanden? spurgte Mr. Power.

– Ja. Er den ikke vældig god?

– Hvad er det? spurgte Mr. Dedalus. Jeg kender den ikke.

– Der var en pige med i spillet, begyndte Mr. Bloom, og han bestemte sig for at sende ham til Isle of Man, så han var ude af farezonen, men da de begge var ...

– Hvad for noget? spurgte Mr. Dedalus. Er det den forbandede, uforbederlige lømmel?

– Ja, sagde Mr. Bloom. De var begge på vej til båden, og han prøvede på at drukne ...

– Drukne Barabbas! udbrød Mr. Dedalus. Gud give han havde gjort det!

Mr. Power sendte en lattersalve ud gennem næsen som han skærmede med hånden.

– Nej, sagde Mr. Bloom, sønnen selv ...

Martin Cunningham faldt ham barsk i talen:

– Reuben J. og sønnen, der skulle af sted, var på vej ned ad kajen langs floden til Isle of Man-båden da den unge mand river sig løs og ud over muren med ham og ned i Liffey.

– For Guds skyld! udbrød Mr. Dedalus i rædsel. Er han død?

– Dødl råbte Martin Cunningham. Ikke tale om! En bådemand fik fat på en stage og fiskede ham op ved buksebagen og

30. Grays statue: Statue af John Gray (1816-1875), en protestantisk irsk patriot. Ud-giver af *Freeman's Journal*. Som politiker kæmpede han for tilbagekaldelse af unions-loven og senere for fæsteres rettigheder. Som medlem af Dublins byråd fremmede han bl.a. et projekt vedr. Vartry vandforsyningsplanen.

31. Vi har alle følt sådan: O. t. "We have all been there". Kan også være: Vi har alle været der (hos ham).

langede ham op til faderen på kajen, mere død end levende. Den halve by var dernede.

– Ja, sagde Mr. Bloom. Men det morsomme ved sagen er ...

– Og Reuben J., sagde Martin Cunningham, gav bådemanden en toshilling for at redde hans søns liv.

Et halvkvalt suk hørtes bag Mr. Powers hånd.

– Jo, det gjorde han, bekræftede Martin Cunningham. Som en helt. En sølvflorin.

– Er den ikke vældig god? sagde Mr. Bloom ivrigt.

– En og otte pence for meget, sagde Mr. Dedalus tørt.

Mr. Powers tilbageholdte latter brast roligt ud i rummet. Nelsonsøjlen³².

– Otte blommer for en penny! Otte for en penny!

– Vi må hellere se lidt alvorlige ud, sagde Martin Cunningham.

Mr. Dedalus sukkede.

– Åh ja, såmænd, sagde han, stakkels, lille Paddy ville ikke have misundt os en sund latter. Han har selv fortalt mange gode historier.

– Herren tilgive mig! sagde Mr. Power, og tørrede sine våde øjne med fingrene. Stakkels Paddy! Mindst af alt troede jeg for en uge siden da jeg sidst så ham rask som sædvanlig at jeg skulle komme til at køre efter ham sådan som nu. Han er gået fra os.

– Så flink en lille mand som nogen sinde bår en hat, sagde Mr. Dedalus. Han gik meget hurtigt bort.

– Et slag, sagde Martin Cunningham. Hjertet.

Han bankede sig bedrøvet på brystet.

Blussende ansigt. Rødgloedende. For meget Morten Bygmalt. Kur mod rød næse. Drik som bare Fanden til den bliver blå. Han brugte en bunke penge på at få den farvet.

Mr. Power stirrede med bedrøvet ængstelse på husene, der passerede forbi.

– Han fik en pludselig død, stakkels fyr, sagde han.

– Den bedste død, sagde Mr. Bloom.

Deres vidtåbne øjne så hen på ham.

– Ingen lidelse, sagde han. Et øjeblik og alt er forbi. Som at dø i søvne.

Ingen talte.

32. Nelsonsøjlen på Dublins hovedstrøg, Sackville Street (nu O'Connell Street).

Denne er den døde side af gaden. Kedelige kontorer om dagen, ejendomsrådgivere, et afholdshotel, Falconers jernbaneløseplaner, civiletaternes kursuslokaler, Gills boglade, den katolske klub for forretningsmænd, de flittige blinde. Hvorfor? Af en eller anden grund. Solen eller blæsten. Også ved nat. Skorstensfejdrenge og tjenestepiger. Under afdøde fader Mathews beskyttelse³³. Grundstenen for Parnell³⁴. Et sammenbrud. Hjertet.

Hvide heste med hvide pandebåndsfjer drejede om Rotundahjørnet i galop. En ganske lille kiste jog forbi. Har travlt med at komme i jorden. En vogn til de sørgende. Ugifte. Sort til de gifte. Brogede til ungarle. Brun til en nonne.

– Trist, sagde Martin Cunningham. Et barn.

En dværags ansigt, grålilla og rynket ligesom lille Rudys var. En dværags legeme, blød som voks, i en fyrretræskasse foret med hvidt. Begravelsen betales af forsikringen. En penny om ugen for en strimmel grønsvær. Vor. Lille. Bimmer. Baby. Betød ingenting. En fejl af naturen. Hvis det er sundt, er det fra moderen. Hvis ikke, fra manden. Bedre held næste gang.

– Stakkels lille væsen, sagde Mr. Dedalus. Godt det er sluppet ud af det hele.

Vognen klatrede langsommere op ad bakken på Rutland Square. Rasle hans ben. Over vejens sten. Kun et fattiglem. Uden hjem³⁵.

– Midt i livet³⁶, sagde Martin Cunningham.

– Men det værste af alt, sagde Mr. Power, er et menneske som tager sit eget liv.

Martin Cunningham trak med en rask bevægelse sit ur frem, hostede og stak det tilbage igen.

– Den største skam i en familie, tilføjede Mr. Power.

33. Under afdøde fader Mathews beskyttelse: Father Mathew (1790-1856) Afholdsagitor, født i Cork, virkede i Irland, Skotland, England og USA og grundlagde i 1838 en afholdsbevægelse, The Knights of Father Mathew.

34. Grundstenen for Parnell: Et mindesmærke med en statue af Parnell er opstillet ved den nordlige ende af O'Connell Street. I 1904 var man kun nået til at lægge grundstenen.

35. Rasle hans ben. Over vejens sten. Kun et fattiglem. Uden hjem: Digt af Thomas Noel (1799-1861), *The Pauper's Drive*, med omkvædet: "Rattle his bones over the stones; / He's only a pauper, whom nobody owns!"

36. Midt i livet: Fra begravelsesritualet i *The Common Book of Prayer*: "In the midst of life we are in death".

– Forbigående sindsforvirring, naturligvis, sagde Martin Cunningham bestemt. Vi må se overbærende på det.

– Man siger at en mand der gør sådan, er en kujon, sagde Mr. Dedalus.

– Det tilkommer ikke os at dømme, sagde Martin Cunningham.

Mr. Bloom der lige skulle til at sige noget, lukkede munden igen. Martin Cunninghams store øjne. Ser bort nu. Han er en medfølelse og menneskelig mand. Intelligent. Ligesom Shakespeares ansigt. Har altid et venligt ord tilovers. De har ingen medlidenhed med det her eller barnemordersken. Nægtes kristelig begravelse. De plejede at drive en stage af træ gennem hjertet i graven. Som om det ikke var bristet i forvejen. Dog fortryder de somme tider for sent. Fundet i flodløbet med hænderne knuget om sivene³⁷. Han så på mig. Og den frygtelige sut han har til kone. Etablerer gang på gang et hjem for hende, og så pantsætter hun møblementet i hans navn omtrent hver lørdag. Gør ham livet til en forbandelse. Udmatter ham helt ind til marven, som. Mandag morgen. På den igen. Skulderen mod hjulet. I Guder, hvor må hun have set forfærdelig ud den aften, Dedalus fortalte mig han havde været der. Før drukken omkring i huset og fægtede med Martins paraply.

*Og de kalder mig Asiens perle,
Asiens,
En geisha³⁸.*

Han så bort fra mig. Han ved det. Rasle hans ben.

Den eftermiddag med ligsynet. Flasken med den røde etiket på bordet. Værelset på hotellet med jagtbillederne. Der var kvælende. Sollyset gennem sprækkerne i persiennen. Ligsynsmændens solgennemlyste ører, store og hårede. Hotelkarlen der afgav vidneforklaring. Troede først han sov. Så derefter ligesom gule striber i ansigtet. Var gledet ned mod fodenden af sengen.

37. Fundet i flodløbet med hænderne knuget om sivene: Kan læses som en reference til Ofelias død i bækken, jf. *Hamlet*, IV, 7, 171 ff.

38. Og de kalder mig Asiens perle, / Asiens, / En geisha: Fra operetten *The Geisha* (1896) af Sidney Jones (Melodien til geishaens sang er dog af James Philip) om forbindelsen mellem en japansk geisha og en engelsk søofficer, en forbindelse der gennem intriger fra forskellig side bringes til ophør. Puccini kan have lånt noget af handlingen til operaen *Madama Butterfly*.

Kændelse: overdosis. Død ved ét uheld. Brevet: Til min søn Leopold.

Ikke flere smerter. Ikke mere vågne op. Uden hjem.

Vognen raslede hurtigt hen ad Blessington Street. Over vejens sten.

– Vi farer af sted, synes jeg, sagde Martin Cunningham.

– Gud give han ikke vælter med os på vejen, sagde Mr. Power.

– Ja, lad os ikke håbe det, sagde Martin Cunningham. Der skal være et stort væddeløb i morgen i Tyskland. Gordon Bennett-motorløbet³⁹.

– Ja, minsandten, sagde Mr. Dedalus. Det ville nok være værd at se.

Da de drejede ind i Berkeley Street, sendte en lirekasse tæt ved The Basin en lystig, bralrende varietéviser ind over og efter dem. Har nogen set Kelly⁴⁰? Kå'e dobbelt el y. Sørgemarchen af Saul⁴¹. Så slem som gamle Antonio, For han efterlod mig alenejo⁴². Pirouette! *Mater Misericordie-hospitalet*. Eccles Street. Mit hus dernede. Stort sted. Afdelingen for uhelbredelige er der. Meget opmuntrende. Vor Frues Hospice for de døende. Lighuset nedenunder praktisk nok. Hvor gamle Mrs. Riordan⁴³ døde. De ser skrækkelige ud, kvinderne. Hendes tudkop, og når hun gned sig om munden med skeen. Derpå en skærm om sengen for at låde hende dø. Flink, ung student var det der forbandt det stik den bi gav mig. Han er kommet over på fødeafdelingen, har jeg hørt. Fra den ene yderlighed til den anden.

Vognen galoperede om et hjørne: standsede.

– Hvad er der nu galt?

39. Gordon Bennett-motorløbet: Første internationale bilvæddeløb; startet af den amerikanske bladudgiver Gordon Bennett. Kørte første gang i 1901. I 1903 fandt det sted i Irland og i 1904 i Tyskland.

40. Har nogen set Kelly: Music hall-vise (1909) af Will Letters og Clarence Wainwright Murphy om en italiensk pige der søger sin tilkommende, en issælger, med omkvædet: "Has anybody here seen Kelly? / K-E-double-L-Y. / Has anybody here seen Kelly? / Find him if you can! / He's as bad as old Antonio, / Left me on my own-ee-o, / Has anybody here seen Kelly? / Kelly from the Isle of Man!"

41. Sørgemarchen af Saul: Fra Händels oratorium *Saul* (1739).

42. Så slem som gamle Antonio, For han efterlod mig alenejo: Se dette kap., note 40. Se også kap. 16, note 78.

43. Mrs. Riordan: Person (med kaldenavnet Dante) i kapitel 1 i *Portrait*. Hun er også nævnt i kap. 15, s. 684, s. 787, og i kap. 17, s. 913 ("Mrs. Riordan, en formuende enke, havde haft bopæl i Stephens forældres hus").

En drift af brændemærket kvæg i to flokke passerede vinduerne; brølende slentrede de forbi på dæmpede hove mens deres haler langsomt viftede om deres benede, tilsmurte bagparter. Uden for dem og imellem dem løb rødkridtmærkede får der brægede deres frygt ud.

– Emigranter, sagde Mr. Power.

– HUUUJ! råbte oksedriverens stemme mens hans kæp trommede dem på flankerne. HUUUJ! Væk med jer!

Torsdag, naturligvis. I morgen er det slagtedag. Køer med kalv. Cirka syvogtyve pund solgte Cuffe⁴⁴ dem for hver. Til Liverpool formentlig. Oksesteg til gamle England. De køber alle de saftige op. Og så gik den femte fjerding tabt: alt det rå materiale, hud, hår, hornene. Bliver en masse på et år. Handel med dødt kød. Slagteriernes biprodukter til garverierne, sæbe, margarine. Gad vidst om den fidus med at skaffe dårligt kød lige fra toget ved Clonsilla stadig er i sving.

Vognen bevægede sig gennem skaren.

– Jeg kan ikke forstå hvorfor kommunen ikke anlægger en sporvognslinje fra parkporten til kajerne, sagde Mr. Bloom. Alle disse dyr kunne tages op på lastvogne og køres ned til bådene.

– I stedet for at blokere en befærdet vej, sagde Martin Cunningham. Helt rigtigt. Det burde man.

– Ja, sagde Mr. Bloom, og en anden ting jeg ofte har tænkt på, er at indføre kommunale begravelsessporvogne ligesom, De ved, man har i Milano. Lægge linjen ud til kirkegårdsporten og have specielle sporvogne, rustvogn og vogne med det hele. Kan De se hvad jeg mener?

– Jo tak, det var ellers pokkers til påfund, sagde Mr. Dedalus. Pullmanvogn og spisevogn med salon.

– Triste udsigter for Corny, tilføjede Mr. Power.

– Hvorfor det? spurgte Mr. Bloom og vendte sig mod Mr. Dedalus. Ville det ikke være mere passende end at galopere af sted ved siden af hinanden?

– Det kan der være noget om, indrømmede Mr. Dedalus.

44. Cuffe: Laurence Cuffe and Sons, der var kvæg- og kornhandlere. Bloom var en tid ansat hos Cuffe.

– Og, sagde Martin Cunningham, vi ville ikke opleve et skue som dengang da rustvognen lagde sig på siden idet den rundede Dunphys, og kisten væltede ud på vejen.

– Det var forfærdeligt, sagde Mr. Powers chokerede ansigt, og liget faldt ud på gaden. Forfærdeligt!

– Som de første rundt om Dunphys, sagde Mr. Dedalus og nikkede. Gordon Bennett-pokalen.

– Herren være lovet! sagde Martin Cunningham front.

Bum. Væltet. En kiste bumpede ud på gaden. Sprang op. Paddy Dignam slynget ud og rullet rundt i støvet helt stiv i en brun dragt som var for stor til ham. Rødt ansigt; gråt nu. Munden stående åben. Spørger hvad der nu er på færde. Helt rigtigt at lukke den. Ser rædsomt ud åben. Så opløses indvoldene hurtigt. Meget bedre at lukke alle åbninger. Ja, også. Med voks. Ringmusklen slappes. Forsegle alt.

– Dunphys, forkyndte Mr. Power, da vognen drejede til højre.

Dunphys hjørne. De sørgendes vogne stillet op her, drukner deres sorg. En pause ved landevejen. Tiptop beliggenhed for en beværtning. Regner med vi standser op her på tilbagevejen for at drikke hans skål. Rækker trøsten rundt. Livets vand.

Men lad os antage at det faktisk skete. Ville han bløde hvis et søm rev ham idet han tumlede ud. Han ville og han ville ikke, antager jeg. Afhænger af hvor. Kredsløbet stopper. Dog kunne noget sive ud af en pulsåre. Det ville være bedre at begrave dem i rødt: en mørkerød.

I tavshed kørte de ad Phibsborough Road. En tom rustvogn travede forbi, kom fra kirkegården. Ser lettet ud.

Crossguns Bridge; Royal Canal.

Vand styrtede brølende gennem sluseportene. En mand stod på sin nedadgående pram, mellem stakke af tørv. På trækstien ved slusen en løstbundet hest. Ombord på *Bugaboo*⁴⁵.

Deres øjne iagttog ham. På den langsomme, ugræskantede vandvej var han flydt på sin flåde over Irland mod kysten halet af et træktov forbi partier med tagrør, over slam, mudderkvalte flasker, døde hunde. Athlone, Mullingar, Moyvalley,

45. Ombord på Bugaboo: Vise om forskellige tildragelser på og forlis af en tørvpram.

jeg kunne begive mig ud på en vandretur langs kanalen for at besøge Milly. Eller cykle derned. Leje en gammel krikke, en safety⁴⁶. Wren havde en på auktionen forleden, men en dame. Udvikling af vandvejene. James M'Canns hobby at ro mig over i færgen⁴⁷. Billigere overførsler. Med nemme landingsbroer. Husbåde. Campere ude. Også rustvogne. Til himlen over vandet. Måske gør jeg det uden at skrive først. Komme som en overraskelse. Leixlip, Clonsilla. Synke ned sluse efter sluse til Dublin. Med tørv fra moser i Midtlandet. Honnør. Han løftede sin brune stråhat og sendte en hilsen til Paddy Dignam.

De kørte videre forbi Brian Boroimhe House. Nærmer os nu.

– Jeg gad vide hvordan vor ven Fogarty⁴⁸ klarer sig, sagde Mr. Power.

– Spørg hellere Tom Kernan⁴⁹, sagde Mr. Dedalus.

– Hvordan det? sagde Martin Cunningham. Efterlod ham grædende, kunne jeg tænke mig?

– Skønt ude af øje, i kær erindring, sagde Mr. Dedalus.

Vognen styrede til venstre mod Finglas Road.

Stenhuggerens plads til højre. Sidste etape. På tangen af land viste tavse figurer sig i trængsel, hvide, sorgfulde, udstrækken-de rolige hænder, knælende i sorg, pegende. Fragmenter af figurer, udhuggede. I hvid tavshed: bedende. De bedste der fås. Thos. H. Dennany, stenhuggermester og billedhugger.

Forbi.

På kantstenen førend Jimmy Geary, overgraverens sted, sad en gammel vagabond og brummede mens han tømte snavs og sten ud af sin store, støvbrune gabende støvle. Efter livets rejse.

Dystre haver drog dernæst forbi, den ene efter den anden, dystre huse.

46. safety: Cykel med lige store hjul og med kædetræk. Hed tidligere også "Safety" på da.

47. James M'Canns hobby at ro mig over i færgen: James M'Cann (eller McCann) (1840-1904) var børsmægler, medlem af parlamentet for nationalisterne og gjorde et stort arbejde for at fremme den økonomiske udvikling i Irland, særligt i Co. Meath. Han var formand for Grand Canal Company of Ireland som under hans ledelse voksede betydeligt.

48. Fogarty: En handlende fra novellen Grace (Nåde) i *Dubliners*.

49. Tom Kernan: Af novellen Grace (Nåde) i *Dubliners* fremgår at der var et mellem-værende mellem Tom Kernan og Fogarty i sidstnævntes favør. Tom Kernan er muligvis tidligere officer, se kap. 10, s. 355 ("Hjemvendt officer fra Indien").

Mr. Power pegede.

– Det var dér Childs blev myrdet⁵⁰, sagde han. Det sidste hus.

– Det er det, sagde Mr. Dedalus. Et gyseligt tilfælde. Seymour Bushe fik ham frikendt. Myrdede sin broder. Eller sådan sagde man.

– Anklagemyndigheden manglede beviser, sagde Mr. Power.

– Kun indirekte, tilføjede Martin Cunningham. Det er en grundregel i loven. Hellere skal nioghalvfems skyldige gå fri end en uskyldig dømmes med urette.

De kiggede. Morderens grund. Dunkelt gled den forbi. Tillukket, ubeboet, upasset have. Hele stedet fuldstændigt spoleret. Dømmes med urette. Mord. Morderens billede i den myrdedes øje. De elsker at læse om det. Mandshoved fundet i en have. Hendes påklædning bestod af. Hvordan hun fandt sin død. Den nyligt stedfundne udåd. Det benyttede våben. Morderen er stadig på fri fod. Fingerpeg. Et snørebånd. Liget skal graves op. Mord røber sig.

Man sidder sammenpresset i denne vogn. Hun vil måske ikke bryde sig om at jeg kommer på den måde uden at lade hende det vide først. Man må være forsigtig med kvinder. Har man én gang grebet dem med bukserne nede. Tilgiver én aldrig herefter. Femten.

Prospect-kirkegårdens høje gitterhegn bølgede forbi deres blik. Mørke popler, spredte hvide skikkelser. Flere former, hvide skikkelser trængtes mellem træerne, hvide former og fragmenter der tavse strømmede forbi med fagter, de forgæves fastholdt i luften.

Hjulfælgen skrabede mod kantstenen: standsede. Martin Cunningham stak sin arm ud, og idet han vred håndtaget tilbage, skubbede han døren op med knæet. Han trådte ud. Mr. Power og Mr. Dedalus fulgte efter.

Flyt den sæbe nu. Mr. Bloom knappede hurtigt baglommen op og overførte det papirbesatte sæbestykke til den venstre inderlomme. Han anbragte avisen som han stadig holdt i den anden hånd, som før og trådte ud af vognen.

50. Childs: Samuel Childs var tiltalt for at myrde sin 76 år gamle bror. Han blev frifundet i 1899. Hans forsvarer var Seymour Bushe som også omtales i kap. 7, jf. note 84.

Kummerlig begravelse: en karet og tre vogne i øvrigt. Men det betyder ikke noget. Sørgemarskaller, gyldne tømmer, sjælemesser, salver af kanonskud. Dødens pomp. På den anden side af den bageste vogn stod en gadehandler ved sin ladvogn med kager og frugt. Simnelkager er det, klæbet sammen: kager til de døde. Hundekiks. Hvem spiste dem? De sørgende der kom ud.

Han fulgte efter sine ledsagere. Mr. Kernan og Ned Lambert fulgte efter ham, Hynes kom gående efter dem. Corny Kelleher stod ved den åbnede rustvogn og tog de to krans ud. Han rakte den ene til drengen.

Hvor er den børnebegravelse forsvundet hen?

Et spand heste fra Finglas kom asende forbi med tunge skridt og slæbte gennem begravelsesstilheden en knirkende arbejdsvogn på hvilken der lå en granitblok. Kusken der marcherede ved deres hoved, løftede hånden til hønner.

Kisten nu. Kommet her før os skønt han er død. Hesten ved den så sig omkring med sin fjerbusk på skrå. Matte øjne: kumteselen⁵¹ snært på halsen, trykker på en åre eller sådan noget. Ved de hvad de fragter ud her hver dag? Må være tyve eller tredive begravelser om dagen. Og så er der Mount Jerome til protestanterne. Begravelse over hele verden over alt hvert minut. Skovler dem ned fra vognlæs i marchtempo. Tusinder hver time. For mange på jorden.

Et ligfølge kom ud gennem portene: en kvinde og en pige. Spidskæbet harpy⁵², en hård kvinde at handle med, hendes hat sidder skævt. Pigens ansigt plettet af snavs og tårer, hun holder i kvindens arm og ser op på hende efter et tegn til at græde. Fiskeansigt, blodløst og gråt som bly.

Bedemændene tog kisten på skulderen og bar den ind gennem portene. Så meget død vægt. Følte mig tungere da jeg trådte op af det bad. Først kadaveret, dernæst kadaverets venner. Corny Kelleher og drengen fulgte med kransene. Hvem er det ved siden af dem? Åh jo, svogeren.

Alle vandrede bagefter.

51. kumteselen: Et seletøj hvor hesten trækker i en kumte, dvs. en krans der anbringes om hestens hals, og hvorfra trækket overføres til skaglerne.

52. harpy: en harpy(ie) er i gr. mytologi en kvindelig vinddæmon som angriber mennesker fra luften og bortfører dem.

Martin Cunningham hviskede:

– Jeg blev virkelig bange da du begyndte at tale om selvmordens Bloom var der.

– Hvad? hviskede Mr. Power, hvorfor det?

– Hans fader tog gift, hviskede Martin Cunningham. Havde Queen's Hotel i Ennis. Du hørte ham sige han skulle til Clare. Årsdagen.

– Du Godestel hviskede Mr. Power. Det anede jeg ikke. Så han tog gift.

Han kastede et blik bagud og fik øje på et ansigt med mørke, tænkende øjne der fulgte efter i retning mod kardinalens mausolæum⁵³. I samtale.

– Var han forsikret? spurgte Mr. Bloom.

– Det mener jeg, svarede Mr. Kernan. Men politen var stærkt belånt. Martin prøver at få drengen på Artane⁵⁴.

– Hvor mange børn efterlod han sig?

– Fem. Ned Lambert siger han vil prøve at få en af pigerne ind hos Todd.

– Et trist tilfælde, sagde Mr. Bloom stille. Fem små børn.

– Et slemt slag for den stakkels kone, tilføjede Mr. Kernan.

– Ja, sandelig, samtykkede Mr. Bloom.

Nu kan de tage sig et billigt grin over ham.

Han så ned på sine støvler som han havde smurt og pudset. Hun havde overlevet ham. Mistet sin mand. Mere død for hende end for mig. Den ene skal overleve den anden. Vise mænd siger. Der er flere kvinder end mænd i verden⁵⁵. Kondolere hende. Deres forfærdelige tab. Jeg håber. De snart følger efter ham. Kun for hindu enker. Hun kunne gifte sig med en anden. Ham? Nej. Dog hvem ved efter. Enkestand ikke passende siden den gamle dronning døde. Trukket på en lavet. Victoria og Albert.

53. Kardinalens mausolæum: Mausolæum for ærkebiskop Edward MacCabe (1816-1885) der også var kardinal 1882-1885.

54. Artane: Landsby nord for Dublin og hjemsted for O'Brien Institute for Destitute Children der var drevet af Christian Brothers (The Congregation of Christian Brothers), en verdensomspændende katolsk organisation der arbejder for at udbrede evangeliet blandt unge og for unges skolegang. Den første skole åbnede i Waterford, Irland, i 1802. Jf. også kap. 8, note 1, kap. 10, note 2 og note 13, samt kap. 16, note 20.

55. Vise mænd siger. Der er flere kvinder end mænd i verden: Fra en sang af Murray og Leigh, "Three Women to Every Man", med omkvædet: "Wise men say there are more women than men in the world, / that's how some women are single all their lives, / Three women to every man / Oh, girls say if you can, / Why can't every man have three wives?"

Mindesmærke over sorgen i Frogmore⁵⁶. Men til slut satte hun nogle violer i sin hat. Forfængelig i dybet af sit hjerte. Alt sammen for en skygge. Prinsgemal ikke engang en konge. Hendes søn var hovedsagen. Noget nyt at håbe på, ikke som fortiden som hun ønskede tilbage, mens hun ventede. Den kommer aldrig igen. Én må gå først: alene under jorden; og ligger ikke mere i hendes varme seng.

– Hvordan har du det, Simon? sagde Ned Lambert dæmpet, mens han trykkede hans hånd. Har ikke set dig i umindelige tider.

– Aldrig haft det bedre. Hvordan har man det i Corks egen by⁵⁷?

– Jeg var dernede til Cork Park-løbene anden påskedag, sagde Ned Lambert. Alt i den gamle skure. Gjorde ophold hos Dick Tivy.

– Og hvordan går det med Dick, det trofaste menneske?

– Intet mellem ham og himlen, svarede Ned Lambert.

– Ved den hellige Paulus! sagde Mr. Dedalus med tilbageholdt forundring. Dick Tivy skaldet?

– Martin er ved at sætte en indsamling i gang til børnene, sagde Ned Lambert og pegede fremad. Nogle få shillings pr. hoved. Bare for at holde dem oven vande til forsikringen kommer i orden.

Ja, ja, sagde Mr. Dedalus tvivlende. Er det den ældste dreng dér forrest?

– Ja, sagde Ned Lambert, med konens broder. John Henry Menton er bagved. Han tegnede sig for et pund.

– Det kan man være sikker på, sagde Mr. Dedalus. Jeg sagde ofte til stakkels Paddy at han burde passe på det arbejde. John Henry er ikke den værste i denne verden.

– Hvordan mistede han det? spurgte Ned Lambert. Var det spiritus?

– Mangen en brav mands svaghed, sagde Mr. Dedalus med et suk.

56. Frogmore: Prins Albert og dronning Victoria er begravet i Frogmore Lodge ved Windsor.

57. Corks egen by: Cork's own town er titlen på en sang, ang. af Thomas Crofton Croker (1798-1854).

De standsede ved døren til begravelseskapellet. Mr. Bloom stod bag ved drengen med kransen og så ned på hans glatkæmmede hår og magre, furede hals inden for hans flunkende nye flip. Stakkels dreng! Var han der da hans fader? Begge bevidstløse. Lyser op i det sidste øjeblik og genkender for sidste gang. Alt det han kunne have gjort. Jeg skylder O'Grady tre shillings⁵⁸. Ville han forstå det? Bedemændene bar kisten ind i kapellet. I hvilken ende er hans hoved?

Et øjeblik efter fulgte han med de andre ind, og så hvad han kunne skimte i det afskærmede lys. Kisten stod på dens bære foran koret, et højt, gult lys ved hvert hjørne. Altid foran os. Córny Kelleher lagde en krans ved hvert af de forreste hjørner og gjorde tegn til drengen om at knæle. Følget knælede her og der ved bedepulte. Mr. Bloom stillede sig bagved i nærheden af vlevandskarret, og da alle var knælet ned, lod han forsigtigt sin udfoldede avis fra lommen faldе og knælede ned på den med det højre knæ. Han satte sin sorte hat varsomt på det venstre knæ, og idet han holdt fast om dens skygge, bøjede han sig front fremover.

En ministrant⁵⁹ der bar på en messingspand med noget i, kom ud gennem en dør. Den hvidkittede præst kom efter ham, og mens han rettede på sin stola med den ene hånd, støttede han med den anden en lille bog mod sin tudsemave. Hvem vil læse i bogen? Jeg, sagde rågen⁶⁰.

De standsede ved båret, og præsten begyndte at læse op af sin bog med letflydende kvækken.

Fader Coffey. Jeg vidste hans navn mindede mig om en kiste⁶¹. *Dominenamine*⁶². Han ser hoven ud omkring muleskaf-

58. Jeg skylder O'Grady tre shillings: Gifford finder en reference til Sokrates' sidste ord om at han skyldte en hane til Asklepios. Jane S. Meehan (*James Joyce Quarterly*, 16, Nr. 4 s. 512-513) finder at det er mere sandsynligt at der foreligger en allusion til en sang af Harry Kennedy om en mand i finansielle vanskeligheder. Sangens omkvæd lyder: "I owe ten dollars to O'Grady, / You'd think he had a mortgage on my life; / He calls to see me early ev'ry morning, / At night he sends his wife. / He tried to have me pawn my girl's piano, / I think O'Grady has a dreadful gall; / Unless he wants to wait, / I'll rub it off the slate, / And the devil a cent he'll ever get at all."

59. ministrant: En person der hjælper præsten under gudstjenesten, en kordreng eller messtjener.

60. Hvem vil læse i bogen? Jeg, sagde rågen: Fra børnevisen *The Death and Burial of Cock Robin*.

61. Fader Coffey. kiste: Kiste hedder på eng. coffin.

62. Dominenamine: En slags gengivelse af (lat.) In nomine Domini: I Herrens navn.

tet. Det er ham der kører løbet. Muskelstærk kristen. Ve den som ser vredt på ham: præst. Du est Peter⁶³. En dag sprækker han sidelæns som et får på en kløvermark, siger Dedalus. Med en bug som en forgiftet hundehvalp. De morsomste udtryk den mand finder på. Hhhn: sprækker sidelæns.

— *Non intres in iudicium cum servo tuo, Domine*⁶⁴.

Får dem til at føle sig mere betydningsfulde når der bedes over dem på latin. Sjælemesse. Grædekoner. Brevpapir med sørgerand. Ens navn på listen over de deltagende. Kølrigt sted dette. Ønsker at æde godt når man skal sidde hele morgenen i det triste halvmørke og trille tommelfingre og vente på den næste, tak. Også tudseøjne. Hvad bliver han så oppustet af? Molly bliver oppustet af kål. Luften på stedet måske. Ser ud som var han fyldt med fordærvede luftarter. Der må være en djævelsk masse fordærvet luft omkring stedet her. Slagtere, for eksempel, de bliver som rått bøfkød. Hvem fortalte mig det? Mervyn Browne. Nede i gravhælvingerne under St. Werburghs dejlige gamle orgel hundrede og halvtreds⁶⁵ af og til er de nødt til at bore et hul i kisterne for at slippe den fordærvede luft ud og antænde den. Ud farer den: blå. Et pust af den, så er man leveret.

Min knæskal gør ondt. Av. Det er bedre.

Præsten tog en stok med en kugle i enden fra drengens spand og rystede den over kisten. Så gik han hen til den anden ende og rystede den igen. Så kom han tilbage og satte den tilbage i spanden. Som du var før du holdt hvil. Alt er skrevet ned: han skal gøre det.

— *Et ne nos inducas in tentationem*⁶⁶.

Ministranten peb sine svar i diskanten. Jeg har ofte tænkt på at det ville være bedre at have drenge som tjenestefolk. Op til femten eller der omkring. Herefter naturligtvis ...

63. Du est Peter: Se Matthæus 16,18-19: "Og jeg siger dig, at du er Peter, og på den klippe vil jeg bygge min kirke, og dødsrigets porte skal ikke få magt over den. Jeg vil give dig nøglerne til Himmeriget, og hvad du binder på jorden, skal være bundet i himlene, og hvad du løser på jorden, skal være løst i himlene".

64. Non intres in iudicium cum servo tuo, Domine: (lat.) Sæt dig ikke til doms over din tjener, Herre. Sætningen indleder en bøn om syndsforladelse for den afdøde.

65. hundrede og halvtreds: Kirken Skt. Werburgh stammer fra det 12. århundrede, den er genopført og ændret flere gange. Den fik et orgel i 1759, dvs. for tilnærmelsesvist 150 år siden målt fra 1904.

66. Et ne nos inducas in tentationem : Og led os ikke i fristelse: Fra Fadervor Matthæus 6,13: "... og led os ikke ind i fristelse".

Helligt vand var det, regner jeg med. Ryster søvn ud af den. Han må være led og ked af det arbejde, at skulle ryste den tingest over alle de lig de tropper op med. Hvad skade skulle det gøre om han kunne se hvem han ryster den over. Hver evige dag en frisk forsyning: midaldrende mænd, gamle kvinder, børn, kvinder døde i barselseng, mænd med skæg, skaldede forretningsmænd, svindsotige unge piger med små spurvebryster. Hele året rundt beder han de samme ting over dem alle og ryster vand over dem: søvn. På Dignam nu.

— *In paradisum*⁶⁷.

Sagde han var på vej til paradiset eller er i paradiset. Siger dette over enhver. Trættende bestilling. Men noget skal han jo sige.

Præsten lukkede sin bog og gik ud efterfulgt af ministranten. Corny Kelleher åbnede sidedørene, og graverne kom ind, hævede igen kisten, bar den ud og skubbede den ind på deres vogn. Corny Kelleher gav den ene krans til drengen og den anden til svogeren. Alle fulgte efter dem ud ad sidedørene ud i den milde, grå luft. Mr. Bloom kom ud til sidst mens han stak den sammenfoldede avis i lommen. Han stirrede alvorligt på jorden til vognen med kisten trillede af sted og drejede til venstre. Metalhjulene kværned gennem gruset med et skarpt, skurrende hvin, og flokken af sløve støvler fulgte trillevognen ad en sti mellem gravsteder.

Trala lalej lala lalaj trala lalum. Gud, jeg må ikke tralle her.

— O'Connells afdeling, sagde Mr. Dedalus hen for sig.

Mr. Powers blide øjne så op til spidsen af den høje kegle.

— Han er stedt til hvile, sagde han, i midten af sit folk, gamle Dan O'. Men hans hjerte ligger begravet i Rom⁶⁸. Hvor mange ulykkelige ligger ikke begravet her, Simon!

— Hendes grav er derovre, Jack, sagde Mr. Dedalus. Snart ligger jeg ved hendes side. Lad Ham tage mig når som helst det passer Ham.

Han brød sammen og begyndte at græde roligt for sig selv, vaskende lidt i gangen. Mr. Power tog hans arm.

67. In paradisum: Begyndelsen på udgangsbønnen inden kisten bæres ud af kirken: In paradisum angeli te deducant: (lat) Måtte englene føre dig til paradiset.

68. Daniel O'Connell, jf. note 24 i dette kap. og kap. 2, note 26, døde i Genua på en pilgrimsrejse til Rom og blev begravet ved siden af et rundt tårn på Glasnevin kirkegården, hans hjerte blev dog efter hans ønske bragt til Rom og gravsat der.

– Hun har det bedre hvor hun er nu, sagde han venligt.
 – Det formoder jeg, sagde Mr. Dedalus med et svagt gisp. Jeg regner med hun er i himlen hvis der er en himmel.

Corny Kelleher trådte ud fra sin plads i rækken og tillod følget at traske forbi.

– Triste omstændigheder, begyndte Mr. Kernan høfligt.
 Mr. Bloom lukkede øjnene og bøjede bedrøvet hovedet to gange.

– De andre tager hattene på, sagde Mr. Kernan. Mon ikke vi kan gøre det samme. Vi er de sidste. Denne kirkegård er et lumsk sted.

– De tildækkede deres hoveder.
 – Pastoren læste ritualet for hurtigt, synes De ikke? sagde Mr. Kernan irettesættende.

Mr. Bloom nikkede alvorligt og så ind i hans iltre, blodskudte øjne. Hemmelighedsfulde øjne, hemmelighedssøgende. Frimurer, tror jeg; men ikke sikkert. Ved siden af ham igen. Vi er de sidste. I samme båd. Håber han vil skifte emne.

Mr. Kernan tilføjede:
 – Ritualet i den irske kirke⁶⁹ som det bruges på Mount Jerome, er enklere, må jeg sige, mere gribende.

Mr. Bloom afgav tøvende sin tilslutning. Sproget var naturligvis noget andet.

Mr. Kernan sagde højtideligt:
 – *Jeg er opstandelsen og livet.* Det rører et menneske allerdybest i hjertet.

– Det gør det, sagde Mr. Bloom.
 Dit hjerte måske, men hvilken værdi har det for fyren der i seks gange to fod brædder med næsen i vejret? Intet rørende som. Følelsernes sæde. Bristet hjerte. Blot en pumpe, når alt kommer til alt, der pumper tusinder af pletter blod igennem hver eneste dag. En skønne dag bliver spunsen slået i og så: værsåartigt. Masser af dem ligger rundt om her: lunger, hjerter, lever. Gamle rustne pumper; hvad pokker ellers. Opstandelsen og livet. Når man én gang er død, er man død. Denne idé

69. Den irske kirke: Church of Ireland, som er den reformerede eller anglikanske kirke på samme måde som Church of England. Church of Ireland var forbundet med Church of England indtil de blev adskilt ved The Irish Church Act i 1869.

med den yderste dag. Banker dem alle op af deres grave. Come forth, Lazarus! And he came fifth and lost the job⁷⁰. Stå op! Den yderste dag! Så lister hver især rundt efter sin lever og sine sveskestene og resten af indmaden. Finder intet af sig selv den morgen. Støv for en pennyvægt i en hjerneskal. Tolv gram på én pennyvægt. Troy-mål.

Corny Kelleher faldt i trit ved siden af dem.
 – Alting spændte af til ug med kryds, sagde han. Ikke sandt? Han så på dem med sit drævende blik. Politimandens skuldre. Med din tralalej tralalej.

– Som det burde være, sagde Mr. Kernan.

– Hvad behager? Øh? sagde Corny Kelleher.

Mr. Kernan forsikrede ham om det.
 – Hvem er den fyr bagude sammen med Tom Kernan? spurgte John Henry Menton. Jeg kender hans ansigt.

Ned Lambert kiggede bagud.

– Bloom, sagde han, madame Marion Tweedy som var, er mener jeg, sopranen. Hun er hans kone.

– Ja, det er sandt, sagde John Henry Menton. Jeg har ikke set hende i nogen tid. Hun så godt ud. Jeg dansede med hende, vent lidt, for femten, sytten gyldne år siden hos familien Dillon i Roundtown⁷¹. Og hun var en god favnfuld.

Han så sig tilbage gennem de øvrige.

– Hvad er han nu? spurgte han. Hvad foretager han sig? Var han ikke i papirbranchen? Jeg ragede uklar med ham en aften, husker jeg, på bowlingplænen.

Ned Lambert smilede.

– Jo, sagde han, det var han hos Wisdom Hely. Rejsende i klatpapir.

– Hvorfor i Herrens navn, sagde John Henry Menton, giftede hun sig med en starut som ham. Hun havde en masse sjov i sig dengang.

70. Come forth, Lazarus! And he came fifth and lost the job: Kom frem/kom som den fjerde, Lazarus, og han kom som den femte og fik ikke jobbet. Ordspil der går på at forth (frem) og fourth (fjerde) udtales ens. Om Lazarus som Jesus vakte til live efter at han havde været død i fire dage, kan læses i Johannes 11, 1-44.

71. for femten, sytten gyldne år siden hos familien Dillon i Roundtown: Dvs. omkring det tidspunkt hvor Bloom så Molly første gang, jf. kap. 11, s. 402: "Den første aften da jeg første gang så hende hos Mat Dillons i Terenure" (Terenure ligger sydvest for Roundtown).

– Det har hun stadig, sagde Ned Lambert. Han har noget annoncetegning.

John Henry Mentons store øjne stirrede fremefter.

Trillevognen drejede ind ad en sti til siden. En før mand der stod i baghold mellem græsbevoksede grave, løftede ærbødigt sin hat. Graverne tog til deres kasketter.

– John O’Connell, sagde Mr. Power med tilfredshed. Han glemmer aldrig en ven.

I tavshed trykkede Mr. O’Connell alle i hånden. Mr. Dedalus sagde:

– Jeg er kommet for at aflægge endnu et besøg.

– Min kære Simon, svarede kirkegårdsforvalteren med dæmpet røst. Jeg ønsker ikke Deres søgning, slet ikke.

Han hilste på Ned Lambert og John Henry Menton og spadserede videre ved siden af Martin Cunningham mens han uroligt flyttede om på to lange nøgler som han holdt på ryggen.

– Har I hørt den om Mulcahy fra The Coombe? spurgte han dem.

– Jeg har ikke, sagde Martin Cunningham.

De bøjede deres silkehatte mod hinanden i fællesskab, og Hynes spidsede ører. Forvalteren satte tommelfingrene i sin guldurkædes buer og talte i dæmpet tone til deres tomme smil.

– Det fortælles at to fyldebøtter en tåget aften kom herud for at se efter en grav for en af deres venner. De spurgte efter Mulcahy fra The Coombe og fik fortalt hvor han lå begravet. Efter at have strejft rundt i tågen fandt de ganske rigtigt graven. En af fyldebøtterne stavede sig gennem navnet: Terence Mulcahy. Den anden fyldebøtte skimtede højere oppe en statue af Vor Frelser som enken havde sat op.

Forvalteren så op til et gravmæle de kom forbi. Han fortsatte:

– Og efter at have kigget op på den hellige skikkelse siger han: *Det ligner ikke manden for fem flade øre. Det er ikke Mulcahy hvem der så end har lavet det.*

Belønnet af deres smil sakkede han lidt bagud og gav sig til at tale med Corny Kelleher; han modtog de dokumenter han fik rakt, bladede dem igennem og undersøgte dem nøje mens han gik.

– Det hele er gjort med et bestemt formål, forklarede Martin Cunningham for Hynes.

– Det ved jeg, sagde Hynes, jeg ved det.

– For at opmuntre folk, sagde Martin Cunningham. Det er ren godhjertethed, intet andet.

Mr. Bloom beundrede kirkegårdsforvalterens trivelige korpus. Enhver ønsker at stå på en god fod med ham. Flink fyr, John O’Connell, virkelig et godt menneske. Nøgler, ligesom i Keyes’ annonce, ingen grund til at frygte at nogen slipper ud. Ingen kontrol af de døde. *Habeas corpus*⁷². Jeg må se på den annonce efter begravelsen. Fik jeg skrevet Ballsbridge på den konvolut som jeg brugte til at dække over med da hun forstyrrede mig i at skrive til Martha? Håber ikke det ligger henslængt i en krog på kontoret for døde breve. Ville have godt af en barbering. Gråt spirende skæg. Det er det første tegn når de grå hår kommer frem. Og gemyttet bliver gnåvent. Sølvstænk i det grå⁷³. Tænk at være hans kone. Gad vidst hvordan han fik mod til at fri til en pige. Kom ud og bo på kirkegården. Viftede hende om næsen med det. Det kunne måske betage hende i begyndelsen. Opvarte de døde. Nattens skygger svævende over alle de udstrakte døde her rundt om. Gravmælernes skarpe skygger når gravene står på klem⁷⁴ og Daniel O’Connell, må være en efterkommer, antager jeg, hvem er det som plejede at sige han var en mærkelig frodig mand, stor katolik, alligevel en stor kæmpe i mørket. Lygtemænd. Gas fra gravene. Ønsker at holde hendes sind væk fra det for overhovedet at besvangre. Navnlig kvinder er så nærtagende. Fortæl hende en spøgelseshistorie i sengen for at få hende til at sove. Har du nogen sinde set et spøgelse? Ja, det har jeg. Det var bælgmørk nat. Klokker slog præcis tolv. Alligevel kysser de udmærket hvis man sætter dem i den rette stemning. Skøger på tyrkiske kirkegårde. Lærer

72. Habeas corpus: (lat. ordret) Hav (eller tag) legemet. Betegnelse for en ordre om at bringe en anholdt for en dommer inden en kort frist.

73. Sølvstænk i det grå: Jf. sangen *Silver Threads among the Gold* (1872) med tekst af Eben E. Rexford og musik af Hart Pease Danks, i Siegfried Pedersens fordanskning: *Sølvstænk i de gyldne lokker* og senere i omkvædet “Sølvstænk i dit gyldne hår”.

74. Gravene står på klem: Jf. Hamlet III, 2, 379-80: “’Tis now the very witching time of night/ When churchyards yawn and hell itself breathes out ...”: “Nu er det selve nattens trolddomstime/ hvor grave åbner sig, og helved ånder/ sin smitte over verden” (Niels Brunses overs.)

alting hvis man tager dem unge. Man kunne måske finde en ung enke her. Det kan mænd lide. Kærlighed mellem gravsten. Romeo⁷⁵. Sætter krydderi på fornøjelsen. Midt i døden er vi i livet⁷⁶. Modsætningerne mødes. Tantaluskvaler⁷⁷ for de stakels afdøde. Lugten af stegte bøffer for de sultende. Gnaver i deres ædlere dele. Molly der gerne ville gøre det henne ved vinduet. Otte børn har han alligevel.

Han har set en pæn del bukke under i sin tid; de ligger her omkring ham, plads ved plads. Hellige områder. Mere plads hvis man begravede dem stående. Siddende eller knælende kunne man dog ikke. Stående? Hovedet kunne komme op over jorden en skønne dag ved et jordskred med en pegende finger. Hele undergrunden må være gennemhullet som en bikage: aflange celler. Og meget nydeligt holder han den også: nyslået græs og sirlige kanter. Sin have kalder major Gamble⁷⁸ Mount Jerome. Godt, det er den jo. Der burde være blomster for søvn. Kinesiske kirkegårde med de kæmpevalmuer der gror der; giver den bedste opium fortalte Mastiansky mig. Den Botaniske Have er lige derovre. Det er blodet der synker ned i jorden der giver nyt liv. Samme idé hos de jøder som man sagde slog den kristne dreng ihjel⁷⁹. Ethvert menneske sin pris. Liget af velkonserveret, korpulent herre, epikuræer⁸⁰, uvurderligt for frugthaver, billigt til salg. For kroppen af William Wilkinson, revisor og regnskabsfører, nylig afdød, tre pund, tretten og seks. Modtaget med tak.

75. Romeo: Romeo og senere Julie begår selvmord i en krypt med hhv. gift og dolk, Romeo og Julie, V, 3.

76. Midt i døden er vi i livet: Omvendning af begravelsesritualet, jf. dette kap., note 36.

77. Tantaluskvaler: Efter Tantalus eller Tantalos der af guderne straffes med at skulle stå i en sø i Hades: Når han bøjer sig for at drikke, forsvinder søens vand, og når han rækker sig for at nå frugter på træerne ved søen, svinger grenene væk. Der er forskellige forklaringer på straffen; den mest almindelige er at Tantalos ville prøve gudernes alvidenhed ved at slagte sin søn Pelops og servere ham for dem, for at se om guderne kunne gennemskue det. Det kunne de.

78. Major Gamble: Sekretær ved den anglikanske kirkegård Mount Jerome.

79. De jøder som man sagde slog den kristne dreng ihjel: Antisemitisk forestilling om at jøder slog kristne drenge ihjel for at anvende deres blod rituelt, en forestilling der forekommer i *Leah*, jf. kap. 5, note 24, og i sangen om Lille Harry Hughes som Stephen foredrager i kap. 17, jf. s. 928 ff.

80. epikuræer: I daglig tale en person der sætter pris på velværd. Opkaldt efter den gr. filosof Epikur hvis tanker tog udgangspunkt i den sansede verden. Epikur anbefalede at stræbe efter sindsligevægt og et liv uden smerte, men ikke efter nydelser.

Jeg tror nok jorden ville blive ganske fed af liggødning, knogler, kød, negle. Benhuse. Skrækkeligt. Skifter til grønt og bleggrødt under nedbrydningen. Rådner hurtigt i fugtig jord. De magre, gamle er sejere. Dernæst en slags talgagtig masse der minder om ost. Så begynder de at blive sorte, sort sirup drypper ud af dem. Så tørrer de ind. Dødningeur. Naturligvis fortsætter cellerne, eller hvad det nu er, med at leve. Skiftes ud. Lever evigt praktisk talt. Har intet at ernære sig af, ernærer sig af sig selv.

Men de må avle en djævelsk masse maddiker. Der må være svimlende mange i jorden. I ho'det bli'r man svimmel. Strandens dejlige piger i vrimmel. Han ser nok så fornøjet ud ved det. Giver ham en følelse af magt at se alle de andre bukke under først. Gad vidst hvordan han ser på livet. River også vittigheder af sig, varmer ham om hjertet. Den om bulletinen. Pastor Spurgeon fór til himmels kl. 4 dags morgen. Kl. 11 aften (lukketid⁸¹). Ikke ankommet endnu. Peter. De døde selv, i hvert fald mændene, kan godt lide at høre om en tosset spøg eller kvinderne om hvad der er moderne. En saftig pære eller en dame-punch, varm, stærk og sød. Holder fugtigheden væk. Man skal jo le engang imellem, så er det bedre at gøre det på den måde. Graverne i *Hamlet*⁸². Afslører dybt kendskab til det menneskelige hjerte. Vover ikke at spøge om de døde i to år mindst. *De mortuis nil nisi prius*⁸³. Først komme igennem sorgen. Svært at forestille sig hans begravelse. Lyder som en spøg. Ser man sin egen dødsannonce, lever man længere, siges det. Får vejret på ny. En ny frist at leve i.

– Hvor mange har De i morgen? spurgte forvalteren.

– To, sagde Corny Kelleher. Halvelleve og elleve.

Forvalteren puttede papirerne i lommen. Vognens trillen var hørt op. Følget delte sig, og imens man bevægede sig hen langs begge sider af hullet, undgik alle behændigt at træde på andre

81. Irske pubbers lovbestemte lukketid er kl. 23.

82. Graverne i *Hamlet*: Se *Hamlet* V, 1.

83. *De mortuis nil nisi prius*: (lat.) Om de døde intet hvis ikke før. Variation over eller fejl citering af udtrykket *De mortuis nil nisi bene*, Om de døde intet andet end godt. *Nisi prius* var også i engelsk ret et udtryk der angav at en sag skulle behandles ved en domstol i London medmindre den forinden var blevet behandlet ved en lokal domstol.

gravsteder. Graverne bar kisten frem og satte dens forende på kanten og lagde derefter båndene i løkker omkring den.

Ved at begrave ham. Vi er kommet for at begrave Cæsar⁸⁴. Hans ides martii eller junii⁸⁵. Han ved ikke hvem der er her, og bekymrer sig heller ikke om det.

Hør, hvem er den ranglede, magre rumsterstang derovre i en macintosh? Hvem han er, kunne jeg godt lide at vide. Jeg ville godt give en smule for at vide hvem han er. Der dukker altid en eller anden op som man aldrig havde drømt om. En fyr kan leve helt alene livet igennem. Ja, det kunne han. Dog måtte han skaffe sig en eller anden efter sin død til at sørge for græstørvene over sig skønt han godt kunne grave sin egen grav. Det gør vi alle. Kun mennesket begraver deres. Nej, også myrer. Første ting enhver støder på. Begrave de døde. Det siges Robinson Crusoe var som grebet ud af livet. Nå ja, så begravede Fredag ham. Enhver fredag begraver en torsdag hvis du ser nærmere på det.

*Robinson Crusoe, som alle ved,
stjal skindet af den stakkels ged!*⁸⁶

Stakkels Dignam! Hans sidste hvilested på jorden i denne kasse. Tænker man på dem alle sammen på én gang, så virker det som et spild af træ. Alle gnavet igennem. Man kunne opfinde en smuk bære med en slags sidestykke der gled væk, og lod det falde ned den vej. Jovist, men de kunne protestere over at blive begravet fra en anden fyrs. De er så nøjeregnende. Læg mig i min fødejord. En smule ler fra det hellige land⁸⁷. Kun en mo-

84. Vi er kommet for at begrave Cæsar: Fra Shakespeare, *Julius Cæsar*, III, 2, 72-73, Marcus Antonius: "Friends, Romans, countrymen, lend me your ears, I come to bury Cæsar, not to praise him".

85. Ides martii eller junii: Ides er det samme som idus. I den romerske kalender var idus en af månedens tre mærkedage, normalt var idus den 13., men i marts, maj, juli og oktober var idus den 15. Cæsar døde idus martii (15. marts, "the ides of March") som en spåmand havde advaret ham imod. Patrick Dignam døde idus junii, den 13. juni.

86. Robinson Crusoe, som alle ved, / stjal skindet af den stakkels ged!: O.t.: "O, poor Robinson Crusoe / How could you possibly do so". Fra et børnerim: "Poor old Robinson Crusoe / Poor old Robinson Crusoe / They made him a coat / Of an old nanny goat / I wonder how they could do so / With a ring-a-ting tang, / And a ring-a-ting tang, / Poor old Robinson Crusoe".

87. En smule ler fra det hellige land: En jødisk begravelsesskik hvorefter en smule jord fra det hellige land lægges under den dodes hoved.

der og hendes dødfødte barn begravet i den samme kiste⁸⁸. Jeg kan godt se hvad det betyder. Jeg ser det klart. For at beskytte det så længe som muligt selv i jorden. Irlænderens hus er hans kiste. Balsamering i katakomberne, mumier, den samme idé.

Mr. Bloom stillede sig langt tilbage, med hatten i hånden, og gav sig til at tælle de blottede hoveder. Tolv. Jeg er den tretten-de. Nej. Fyren i macintoshen er den trettende. Dødens antal. Hvor pokker kom han pludselig fra? Han var jo ikke i kapellet, det tør jeg sværge på. Dum overtro det der med tretten.

Dejligt sæt tøj af blød tweed Ned Lambert har på. Et skær af purpur. Jeg havde et ligesom det da vi boede i Lombard Street West. En ren tøjjon⁸⁹ var han dengang. Plejede at skifte mellem tre sæt om dagen. Må se at få min grå habit vendt hos Mesias. Hov, nej, den er jo farvet. Hans kone eller, jeg glemte han er jo ikke gift, hans værtinde kunne godt have pillet de tråde ud for ham.

Kisten sænkedes og kom ud af syne, firet ned af mændene der stod bøjet over gravbukkene. De rettede sig op og gjorde sig fri af selerne: og alle blottede hovederne. Tyve.

Pause.

Hvis enhver af os pludselig var en anden.

På lang afstand hørtes et æsel skryde. Regn. Ikke sådan et asen. Ser det aldrig som dødt, siges det⁹⁰. Skammen ved døden. Skjuler sig. Også stakkels papa gik bort.

Blid, mild luft blæste om de blottede hoveder som en hvilsken. Hvisker. Drengen ved enden af graven holdt sin krans med begge hænder og stirrede roligt ned i det sorte, åbne rum. Mr. Bloom bevægede sig hen bag den føre, venlige forvalter. Velsyet diplomatfrakke. Vurderer dem måske for at se hvem der smutter næste gang. Ja, det er en lang hvile. Føler ikke noget mere. Det er i øjeblikket man føler noget. Må være forbandet ubehageligt. Kan først ikke tro det. Må være en fejltagelse, det er en anden. Prøv i huset overfor. Vent, jeg ønskede at. Jeg

88. Kun en moder og hendes dødfødte barn begravet i den samme kiste: Det er efter jødisk ritual tilladt at begrave en mor der dør i forbindelse med fødslen, sammen med det dødfødte barn.

89. tøjjon: En person der i overdreven grad interesserer sig for og dyrker sin påklædning.

90. Ser det aldrig som dødt, siges det. Irsk ordsprog: Tre ting ses aldrig: En højlænders knæspænde, et dødt æsel, en sigøjners begravelse.

har endnu ikke. Derpå det afblændede værelse for den døende. Lys ønsker de⁹¹. Hvisken omkring én. Vil du have besøg af en præst? Så vandres der frem og tilbage på må og få. I febervildelse alt hvad du skjulte livet igennem. Dødskampen. Hans søvn er ikke naturlig. Tryk på det nederste øjenlåg. Se om næsen er spids, er kæben ved at falde, er fodsålerne gule. Træk pudsen væk og giv ham nådestødet på gulvet siden han er dømt til at dø. Djævelen på det billede af synderens død viser ham en kvinde. Er ved at dø af længsel efter at omfavne hende. Sidste akt af *Lucia*. Skal jeg aldrig mere skue dig⁹²? Bum! Han udånder. Færdig til sidst. Folk taler en smule om én, glemmer én. Glem ikke at bede for ham. Husk ham i eders bønner. Selv Parnell. Hans dødsdag mindes man knapt. Så følger de andre efter: falder i et hul, den ene efter den anden.

Nu beder vi for hans sjæls fred. Håber du har det godt og ikke er i helvede. Rart med luftforandring. Fra asken i livet til flammerne i skærsilden.

Tænker han mon nogensinde på det hul der venter på ham selv? De siger man gør det når man gyser af kulde i solen. En eller anden går over den. Regissørbudets advarsel: snart dig. Mit derovre i retning af Finglas, den plet jord jeg købte. Mamma, stakkels mamma og lille Rudy.

Graverne løftede deres spader og slyngede tunge klumper af ler nedefter oven på kisten. Mr. Bloom vendte hovedet bort. Og hvis han nu var i live hele tiden? Uhal! Det ville, katten kradsede mig, være forfærdeligt! Nej, nej, han er død, naturligvis. Naturligvis er han død. Mandag døde han. Man burde have en lov om at gennembore hjertet for at være helt sikker eller en elektrisk klokke eller en telefon i kisten og en form for sejldugsrør med et lufthul. Et nøddflag. Tre dage. Temmelig længe at opbevare dem om sommeren. Lige så godt blive af med dem så snart man er sikker på der ikke er noget.

Leret faldt mere dæmpet. Begynder at blive glemt. Ude af øje, ude af sind.

91. Lys ønsker de: Mulig henvisning til hvad der angivelig var Goethes sidste ord ("Mehr Licht")

92. Lucia. Skal jeg aldrig mere skue dig?: Fra Donizettis *Lucia di Lammermoor* (1835), hvor helten begår selvmord med ordene: "Endnu en gang skal jeg skue dig". Blooms ord er dog påvirket af omkvædet på en sang af Stephen Foster, *Gentle Annie*; hvori det hedder: "Skal vi aldrig mere skue dig?" ("Shall we never more behold thee?").

Kirkegårdsforvalteren fjernede sig nogle skridt og tog hatten på. Havde fået nok. De sørgende tog mod til sig, og den ene efter den anden satte i stilhed hatten på. Mr. Bloom satte hatten tilbage på hovedet og så den føre skikkelse letfodet finde vej gennem gravenes labyrint. Rolig, sikker i sit terræn, krydsede han over sorgens marker.

Hynes noterede hastigt noget i sin notesbog. Åh, navnene. Men han kender dem jo alle. Nej, kommer over til mig.

– Jeg er ved at skrive navnene op, sagde Hynes lavmælt. Hvad er nu Deres fornavn? Jeg er ikke helt sikker.

– L, sagde Mr. Bloom. Leopold. Og De kan også sætte M'Coys navn på. Det bad han mig om.

– Charley, sagde Hynes, mens han skrev. Det vidste jeg. Han var på *Freeman* engang.

Det var han før han fik det arbejde i lighuset under Louis Byrne. God idé for lægerne med obduktion. Finder ud af det de tror de ved. Han døde på en tirsdag. Blev fyret. Forduftede med kontanterne fra nogle få annoncer. Charley, du er min darling⁹³. Det var derfor han bad mig om at. Nå ja, gør ingen skade. Jeg ordnede det, M'Coys. Tak, gamle ven, meget forbunden. Sætter ham i taknemmelighedsgæld; koster ingenting.

– Og sig os, sagde Hynes, ved De hvem den fyr i den, fyren var derovre i den ...

Han så sig omkring.

– Macintosh. Ja, jeg så ham, sagde Mr. Bloom. Hvor er han nu?

– M'Intosh, sagde Hynes og grifledede løs. Jeg ved ikke hvem han er. Er det hans navn?

Han fjernede sig og så sig omkring.

– Nej, begyndte Mr. Bloom, vendte sig om og standsede. Hov, Hynes!

Hørte det ikke. Hvad nu? Hvor blev han af? Som sunket i jorden. Så skulle da også. Har nogen her set? Kå ee el el⁹⁴. Blevet usynlig. Du godeste, hvad blev der af ham?

93. Charley, du er min darling: Charley, you are my darling, Kan referere til en sang af Charles Gray (1782-1851), hvori det hedder: "O Charlie is my darling, / My darling, my darling; / O Charlie is my darling, / The young Chevalier!" Eller til en sang af en ukendt forfatter med et næsten ligegyldende kor efter 1. strofe. Den unge kavaler er prins Charles Edward Stewart der ledede det sidste Stuartoprør i Skotland 1745-1746. Charles var sønnesøn af James II (Jakob II) og var kendt som Bonnie Prince Charles.

94. Har nogen her set? Kå ee el el: Se dette kap., note 40 og 42.

En syvende graver trådte hen ved siden af Mr. Bloom for at samle en ledig spade op.

– Åh, undskyld!

Han trådte adræt til side.

Ler, brunt, fugtigt begyndte at blive synligt i hullet. Det hævede sig. Næsten over. En høj af fugtige klumper hævede sig mere, hævede sig, og graverne lod deres spader hvile. Igen blottede alle hovederne i nogle få øjeblikke. Drengen stillede sin krans op ad en kant; svogeren sin mod en lerklump. Graverne satte deres kasketter på og bar deres jordbrune spader hen imod vognen. Så bankede de spaderne let mod grønsværen: rene. En bøjede sig ned for at pille en lang tot græs af skaftet. En forlod sine fæller og gik langsomt videre med skuldret våben hvis blad blinkede blå. Lydløst rullede en anden for enden af graven kistebåndet op. Hans navlestreng. Svogeren vendte sig bort og lagde noget i hans frie hånd. Takker i stilhed. Det gør mig ondt, sir: så sørgeligt. Hovedrysten. Jeg kender det. Bare til jer selv.

De sørgende bevægede sig langsomt og spredt ad snoede stier og gjorde undertiden holdt for at læse et navn på en gravsten.

– Lad os gå omkring chefens grav, sagde Hynes. Vi har tid nok.

– Ja, lad os det, sagde Mr. Power.

De drejede til højre i følge med deres egne sindige tanker. Med ærefrygt sagde Mr. Powers tonløse stemme:

– Nogle siger han slet ikke er i graven. At kisten er fyldt med sten. At en skønne dag kommer han igen.

Hynes rystede på hovedet.

– Parnell kommer aldrig igen, sagde han. Han er der, alt det af ham der var dødeligt. Fred være med hans støv.

Mr. Bloom vandrede ubemærket ad løvgangen forbi bedrøvede engle, kors, knækkede søjler, familiegravsteder, håb i sten bedende med opadvendte øjne, gamle Irlands hjerter og hænder. Mere fornuftigt at lade pengene gå til et godgørende formål for de levende. Bed for sjælefreden hos. Gør nogen virkelig det? Kul ham ned og bliv færdig med ham. Ligesom ned ad en sliske til kul. Tag dem i bundter for at spare tid. Alle Sjæles Dag. Den syvogtyvende vil jeg være ved hans grav⁹⁵. Ti shillings til

95. Den syvogtyvende vil jeg være ved hans grav: Bloom vil besøge sin fars gravsted den 27. juni som er årsdagen for faderens død.

gartneren. Han holder den fri for ukrudt. Selv en gammel mand. Krummet sammen i begge ender når han klipper med sin saks. Nær ved dødens dør. Som gik bort. Som forlod dette liv. Som om de gjorde det af egen drift. De fik fyresedlen hver og en. Som kradsede af. Mere interessant hvis de oplyste hvad de havde været. N. N. hjulmager. Jeg rejste i linoleum. Gik konkurs og betalte 25 procent i dividende. Eller en kvinde med sin kasserolle. Jeg lavede god, irsk stuvning. Eloge på en landsbykirkegård skulle det betyde det digt af, hvem er det nu, Wordsworth eller Thomas Campbell⁹⁶. Stedt til hvile som protestanterne udtrykker det. Gamle dr. Murrens måde. Den store læge kaldte ham hjem. Godt, det er Guds ager for dem. Pænt lændhus. Nypudset og nymalet. Ideelt sted at få sig en stille smøg og læse *Church Times*. Ægteskabsannoncer, de prøver aldrig på at forskønne noget. Rustne kranser hængt op på knager, guirlander med bronzebelægning. Mere valuta for penge. Dog, blomster er mere poetiske. Det andet bliver temmelig trættende, visner aldrig. Udtrykker intet. Evighedsblomster.

En fugl sad stiltfærdigt og balancerede på en poppegren. Som om den var udstoppet. Ligesom den bryllupsgave rådmænd Hooper gav os⁹⁷. Huu! Rører sig ikke af flækken. Ved der ikke er slangebøsser her som kan sende noget mod den. Et dødt dyr endnu tristere. Lille dumme Milly der begravede den døde fugl i en husholdningstændstikæske med en belliskæde og stumper af porcelænsskår på graven.

Det Hellige Hjerte⁹⁸ er det; viser det. Hjertet uden på vesten. Bør ses fra siden og være rødt, det skulle males som et rigtigt hjerte. Irland var viet til det eller hvad det nu end. Synes alt andet end tilfreds. Hvorfor denne tildeling? Ville der så komme fugle og hakke ligesom drengen med kurven med frugt i,

96. Eloge på en landsbykirkegård: *Elegy Written in a Country Churchyard* fra 1750 hedder et digt af Thomas Gray (1716-1771) og hverken af den engelske romantiske digter William Wordsworth (1770-1850) eller af skotten Thomas Campbell (1777-1844). Bloom tager fejl af eloge som er en lovsang, og elegi som er en klagesang.

97. den bryllupsgave rådmænd Hooper gav os: Se kap. 17, s. 950 ("en udstoppet ugle, en bryllupsgave fra rådmænd John Hooper").

98. Det Hellige Hjerte: Den franske helgen Skt. Marguerite-Marie Alacoque, (1647-1690) oplevede gentagne gange Jesus i syner. Den 16. juni 1675 så hun Jesus med åbent bryst pege på sit hjerte og byde hende grundlægge tilbedelsen af det.

Tilbedelsen af Jesu hjerte skal have været meget udbredt i Irland (Devotion to the Sacred Heart in Catholic Ireland, Lambert McKenna S. J., www.corjesusacratisimum.org). Stephens mor påkalder Jesu hjerte da hun viser sig for Stephen i kap. 15, s. 784 ("Åh Jesu Hellige Hjerte...").

men han sagde nej, fordi de burde have været bange for drengen⁹⁹. Apollo var det¹⁰⁰.

Så mange! Alle disse her vandrede engang rundt i Dublin. Troende der gik bort. Som du er nu, var vi engang.

Desuden, hvordan skulle man kunne huske hver især? Øjne, gang, stemme. Godt, stemmen, jo: en grammofon. Have en grammofon i hver grav eller opbevare den hjemme i huset. Efter middag på en søndag. Sætte stakkels, gamle oldefader på. Kraahraak! Hallohallohallo erfrygtliglad kraark frygtligladog-seigen hallohallo erfrygt krptsth. Minder én om stemmen ligesom fotografiet minder om ansigtet. Ellers kan man ikke huske ansigtet efter, lad os sige, femten år. For eksempel hvem? For eksempel en eller anden fyr, som døde, da jeg var hos Wisdom Hely.

Rtststr! En raslen af småsten. Vent. Stop!

Han så spændt ind i en lille hule af sten. Et eller andet dyr. Vent. Der går han.

En fed, grå rotte tullede af sted langs den ene side af den huleagtige krypt og fik stenene til at skride. En gammel, scenevânt stabejs: oldefar, kender rummelen. Det grå væsen masede sig ind under sokkelen, snoede og vred sig ind under den. Godt skjulested for en skat.

Hvem bor der? De jordiske rester af Robert Emery er lagt til hvile her. Robert Emmet¹⁰¹ blev begravet her i fakkelskær, blev han ikke? Går sine runder.

Nu er halen væk.

En af disse kammerater vil hurtigt gøre kål på en fyr. Piller knoglerne rene uanset hvem det var. Almindeligt kød for dem. Et lig er kød der er blevet dårligt. Nå, og hvad er så ost? Lig af mælk. Jeg læste i den der *Voyages in China* at kineserne siger at en hvid mand lugter som et lig. Ligbrænding bedre. Præsterne er voldsomt imod det. Slider i det for det andet firma. Forbræn-

99. Vile der så komme fugle og hakke ligesom drengen: Refererer til en beretning om den klassiske græske maler Zeuxis der malede så realistisk at fuglene, da han havde malet et billede med vindruer, kom og hakkede i billedet. Han malede også en dreng med vindruer, men fuglene kom fortsat og hakkede i de afbildede druer. Druerne var således mere realistiske end drengen, for hvis drengen var lige så realistisk som druerne, ville fuglene blive bange og holde sig væk.

100. Apollo var det: Bloom kan her tage fejl enten af Apollo og Apelles (en græsk maler samtidig med Zeixis) eller af Apollo og Apellodoros (en i forhold til Zeixis tidligere maler).

101. Robert Emmet: Irsk frihedshelt, henrettet 1803, se nærmere i kap. 10, note 63, og kap. 11, note 108.

dingsovne en gros og forhandlere af hollandske bageovne. Pestens tid. Febergruber med brændt kalk før at ætse dem. Gaskammer til dyr. Til jord skal du blive. Eller begraves på havet. Hvor er det parsiske stilhedens tårn¹⁰²? Ædt af fugle. Jord, ild, vand. Drukning, siger man, er det behageligste. Ser hele sit liv i et glimt. Men blive bragt tilbage til livet nej. Dog luften kan man ikke begraves i. Ud af en flyvemaskine. Gad vidst om nyheden spredes når en ny kommer ned. Underjordisk kommunikation. Vi lærte det af dem. Skulle ikke forbavse mig. Regelmæssig og solid føde for dem. Fluerne kommer før han er rigtig død. Fik farten af Dignam. De er ligeglade med lugten af det. Liget, rynket som et æble, en blød masse, salthvid. Lugt, smag som rå majroer.

Portene lyste svagt længere fremme: åbne endnu. Tilbage til verden igen. Nok af stedet her. Bringes en smule nærmere hver gang. Sidste gang jeg var her, var til Mrs. Sinicos begravelse¹⁰³. Også stakkels papa. Kærligheden som dræber. Og skraber endog jorden op om natten i lygteskin lige som det tilfælde jeg læste om for at skaffe nyligt begravede kvinder frem eller endog forrådnede med rindende kadaversår. Får snart én til at gyse. Jeg vil vise mig for dig efter døden. Du vil få min ånd at se efter døden. Min ånd vil besøge dig efter døden. Der er en anden verden efter døden ved navn helvede. Jeg kan ikke lide den anden verden, skrev hun¹⁰⁴. Heller ikke jeg. Masser at se og høre og føle endnu. Føle varme, levende væsener i sin nærhed. Lad dem sove i deres senge fulde af maddiker. De skal ikke få mig i denne omgang. Varme senge – varmt, blodrigt liv.

Martin Cunningham dukkede op fra en sidegang, man hørte ham tale alvorligt.

Sagfører, tror jeg. Jeg kender hans ansigt. Menton, John Henry, sagfører, med ret til at modtage beedigede erklæringer. Dignam var engang på hans kontor. Hos Mat Dillon for længe siden. Muntre Mat. Gemytlige aftener. Kold høne, cigarer,

102. parsiske stilhedens tårn: Dakhma ("Tavshedens Tårn"). Efter den parsiske religion (Zarathustrismen) lægges den døde på et tårn i fri luft til bytte for gribbe.

103. Mrs. Sinicos begravelse: Mrs. Sinico der er en af hovedpersonerne i *A Painful Case* (Et Sørgeligt Tilfælde) i *Dubliners*, døde den 14. oktober 1903 efter oplysning i kap. 17, s. 935 ("Mrs. Emily Sinico, dræbt ved et uheld ved Sydney Parade Jernbanestation den 14. oktober 1903"). Af *A Painful Case* fremgår det dog at dødsdatoen var november.

104. den anden verden, skrev hun: Se kap. 5, note 30.

Tantalusglassene¹⁰⁵. Virkelig et hjerte af guld. Ja, Menton. Blev gal i skralden den aften på bowlingbanen, fordi jeg gik inden for ham. Rent held for mig: den indbyggede skævhed. Derfor han fik sådan en indgroet uvilje imod mig. Had ved første blik. Molly og Floey Dillon arm i arm under syrenen, højt leende. Fyre af hans slags føler sig let krænket hvis der er kvinder til stede.

Fået en bule i den ene side af hatten. Formentlig fra vognen.

– Undskyld, sir, sagde Mr. Bloom der var kommet op på siden af dem.

De standsede.

– Deres hat er blevet en smule trykket, sagde Mr. Bloom og pegede.

John Henry Menton stirrede på ham et øjeblik uden at bevæge sig.

– Ja, der, sagde Martin Cunningham hjælpsomt og pegede ligeledes.

John Henry Menton tog sin hat af, rettede bulen ud og glattede forsigtigt luven på frakkeærmet. Så tog han hurtigt hatten på igen.

– Nu er den i orden, sagde Martin Cunningham.

John Henry Menton kvitterede ved et kast med hovedet.

– Tak, sagde han kort.

De gik videre imod portene. Mr. Bloom holdt slukøret nogle skridt tilbage for ikke at høre hvad de talte om. Martin førte ordet. Martin kunne sno en dumrian af den slags om sin lillefinger uden at den anden mærkede det.

Østersøjne. Nå, lige meget. Bliver måske ked af det bagefter når det dæmmer for ham. Fik på den måde en fordel i forhold til ham.

Tak. Højmodige vi er her til morgen.

105. Tantalusglassene: Et Tantalusglas er et stativ med tre vinkarafter der holdes aflåst med en stang. Opkaldt efter Tantalus, jf. dette kap., note 77.

7

I HJERTET AF HIBERNIAS
HOVEDSTAD

Foran Nelsonsøjlen sagtnede sporvognene farten, kørte ind på sidespor, skiftede køretråd, afgik til Blackrock, Kingstown og Dalkey, Clonskea, Rathgar og Terenure, Palmerston Park og Upper Rathmines, Sandymount Green, Rathmines, Ringsend og Sandymount Tower, Harold's Cross. Den hæse trafikkontrolør fra Dublin United Tramway Company skrålede til afgang:

– Rathgar og Terenure!

– Kom nu, Sandymount Green!

Til højre og venstre bevægede en dobbeltdækker og en enkelt-dækker sig klemtende og ringende side om side frem fra deres sporstoppere, svingede ind på linjen udefter og gled af sted på parallelle kurser.

– Start, Palmerston Park!

KRONENS BÆRER

Under hovedpostkontorets søjlegang pudsede og råbte skopudserne. Parkeret i North Prince's Street modtog Hans Majestæts cinnoberrøde postvogne der på siderne bar de kongelige initialer, E. R., sækkene der støjende blev slynget op, med breve, brevkort, fortrykte kuverter, pakker med angiven værdi og betalte, til lokal, provins, britisk og oversøisk befordring.

GENTLEMEN OF THE PRESS

Tungtbestøvlede bryggerkuske rullede tønders, dumptrum-lende, ud fra Princes lager og bumpede dem op på brygger-vogne. På bryggervogne blev dumptrum-lende tønders, rullet ud fra Princes lager, bumpet op af tungtbestøvlede bryggerkuske.

– Der er det, sagde Red Murray. Alexander Keyes.

– Bare klip det ud hvis De vil være så rar, sagde Mr. Bloom, så tager jeg det med hen på *Telegraphs* kontor.